European Union

Norwegian Ministry of Foreign Affairs

Irish Aid
Rialtas na hÉireann
Government of Ireland

This project is co-funded by the European Union, Norwegian MFA, and Irish Aid /
Bu proje Avrupa Birliği, Norveç Dışişleri Bakanlığı, ve Irlanda Yardım tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir

THE TRANSFORMATION OF TURKEY'S POLITICAL EQUATION

New opportunities in the Kurdish issue

TÜRKİYE'NİN SİYASİ DENGELERİ YENİLENİRKEN

Kürt sorununda yeni kapılar

Ali Bayramoğlu

May/ Mayıs 2019

DPI Democratic Progress Institute

THE TRANSFORMATION OF TURKEY'S POLITICAL EQUATION / TÜRKİYE'NİN SİYASİ DENGELERİ YENİLENİRKEN

Ali Bayramoğlu

European Union

Norwegian Ministry of Foreign Affairs

Irish Aid
Rialtas na hÉireann
Government of Ireland

This project is co-funded by the European Union, Norwegian MFA, and Irish Aid /
Bu proje Avrupa Birliği, Norveç Dışişleri Bakanlığı, ve Irlanda Yardım tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir

THE TRANSFORMATION OF TURKEY'S POLITICAL EQUATION

New opportunities in the Kurdish issue

Ali Bayramoğlu

May 2019

DPI Democratic Progress Institute

Published by / Yayınlayan
Democratic Progress Institute / Demokratik Gelişim Enstitüsü
11 Guilford Street
London WC1N 1DH

www.democraticprogress.org
info@democraticprogress.org
+ 44 (0) 20 7405 3835

First published / İlk Baskı, 2019
ISBN – 978-1-911205-39-5

© DPI – Democratic Progress Institute / Demokratik Gelişim Enstitüsü

DPI – Democratic Progress Institute is a charity registered in England and Wales. Registered Charity No. 1037236. Registered Company No. 2922108

DPI – Demokratik Gelişim Enstitüsü İngiltere ve galler'de kayıtlı bir vakıftır. Vakıf kayıt No. 1037236. Kayıtlı Şirket No. 2922108

This publication is copyright, but may be reproduced by any method without fee or prior permission for teaching purposes, but not for resale. For copying in any other circumstances, prior written permission must be obtained from the publisher, and a fee may be payable.

Bu yayının telif hakları saklıdır, eğitim amacıyla telif ödenmeksizin yada önceden izin alınmaksızın çoğaltılabilir ancak yeniden satılamaz. Bu durumun dışındaki her tür kopyalama için yayıncıdan yazılı izin alınması gerekmektedir. Bu durumda yayıncılara bir ücret ödenmesi gerekebilir.

Table of Contents

Foreword 11
Introduction 12
The Elections and what they mean for Turkey's Politics 12
Analysis of the Elections 14
The Kurdish Problem in the light of The Election: Developments and Possibilities 26
Conclusion 32
DPI Aims and Objectives 57
Board Members 61
Council of Experts 70

Foreword

Writer and political commentator, Ali Bayramoğlu, has composed a thorough analysis of the changing political situation in Turkey. Turkey is now widely considered as having entered a new era, and specific attention is therefore paid to the impact of the Kurdish dynamic in such changed circumstances. Mr Bayramoğlu outlines the new era of Turkish politics starting from the evident shift from the recent period of extensive political transformation and accompanied by a series of elections between 2014 and 2019. He then contrasts this with the forthcoming period, and the notable absence of scheduled elections until 2023. As Mr Bayramoğlu maintains, the current circumstances at the transition between eras are likely to have a great impact on the future of Turkey's politics.

Mr Bayramoğlu scrutinises a multitude of key determinants that have influenced elections, with particular consideration for the 31 March local elections, including the overall slight decline of the ruling AK Party's prevalence, the consolidation of opposition parties, changing voting and social trends and the instrumentality of opposition parties, especially the HDP, among newly formed dynamics of alliance politics. All of these facets of the transforming political landscape give rise to hopes for the Kurdish Issue to be resolved. The possible inclination of many in Turkey toward a political centre as well as the example of the ruling party permitting Öcalan to send out messages, exhibits, Mr Bayramoğlu argues, a promising reinvigoration of politics in Turkey. Yet, he also voices concerns as to the possible reaction of the ruling party to its own electoral decline.

Kerim Yildiz
Chief Executive Officer
Democratic Progress Institute

INTRODUCTION

The first half of 2019 in Turkey passed in a flurry of election campaigns and the elections themselves. Turkey's harsh political realities, authoritarian trajectory and deepening social polarisation all contributed to the experience of the 31 March 2019 local election, which has taken on a meaning beyond its original scope. The election put to the vote not only the local government, but also the country's political trajectory and the general state of affairs.

THE ELECTIONS AND WHAT THEY MEAN FOR TURKEY'S POLITICS

Two points are particularly important within this context.

1. **END OF AN ERA**

   The 31 March election marks the end of an era and the beginning of a new one. Turkey went through 8 elections in 5 years: once in 2014, twice in 2015, once in 2017, twice in 2018 and once in 2019. 31 March was the final point of this era. There will be no more elections until 2023. Discounting the possibility of snap elections, Turkey is looking at four to five years without any elections. A partial end to the "populist" effects of the elections and the political parties' worries regarding their potential votes means that between these two phases – one with elections and one without – there are crucial differences which might, in turn, affect politics, political decisions (such as those concerning the Kurdish problem) and political alliances.

2. **A PARTIAL BREAK**

   Even though the 31 March 2019 election was only one of an 8-part process, its results and effects on the political equilibrium have

been decidedly different from those of previous elections. All of the elections up until the spring of 2019 had functioned as plebiscites towards a change in the political order and paradigm. The period of 2014-18, during which the resolution process of the Kurdish problem also ended, is one of a historical fracture, marking the passage to a personalised rule, the party-state model and authoritarianism, in which the *de facto* unity of powers became institutionalised. All of the voting held after 2014 (one constitutional referendum, three general elections, and two presidential elections) have essentially been about this new institutional and ideological structuring; they have served to confirm the transition by the majority, and so to "legitimise" it. The 31 March election differs from the others in that the results indicate an objection rather than confirmation. As such, the political equilibrium has become open to discussion, and it is very likely that this is the beginning of a new era.

The results of the 31 March elections yield ample data regarding a number of issues – political equations and alliances, potential new input and actors, but also, and chiefly, the Kurdish problem.

ANALYSIS OF THE ELECTIONS

1. SOME DETERMINATIONS

Firstly, and most importantly, the election indicates a break in AKP's winning streak. At first sight, it might be said that this is a relative break. Indeed, the People's Alliance got 53.6 % of the vote Turkey-wide in the general election of June 2018, and in the 31 March election it got 51.4 % of the vote. Both the polarisation and the difference in the amount of votes between the ruling bloc and the opposition parties have remained largely unchanged (apart from the 2% shift, that is). At the same time, the implications of this 2-point loss, as well as the subtext of the election results, are not insignificant.

A The decline of AK Party

AK Party, which used to control much of Turkey, has experienced a decline in its votes to varying degrees all over the country, with losses of constituencies noticeably in the Black Sea and Central Anatolia regions.

With AK Party losing Istanbul and Ankara, and with Izmir already under CHP's control, the three metropolises, where 32% of the entire electorate lives, have switched over to CHP. There is both an actual and symbolic significance to this handover. The RP (Welfare Party) – FP (Virtue Party) – AKP line made its first move towards rule 25 years ago, when it won the Ankara and Istanbul municipalities. This 25-year period is now at an end, and in Turkey's political and cultural-economic capitals, in Ankara and Istanbul, power has changed hands. This situation, in itself, is immensely significant within the general context of Turkey's election results.

14 of the 30 metropolitan municipalities, i.e. the economically and culturally developed places where 85% of the country's population lives, have been won by the opposition. AK Party has lost one of the biggest cities in the country, Antalya, to CHP; its ally MHP has lost Mersin and Adana to CHP. As of 1 April 2019 (and assuming that the results of the renewed Istanbul elections will not change), CHP is in control of 5 of Turkey's 10 biggest provinces.

Based on approximate calculations of the General Provincial Administrative Board, compared to the local elections of 2014, AK Party's (45.5) *de facto* decline is at around 7%.

This indicates a considerable rift in AK Party's monopoly on governance, and an expansion of the opposition's bases.

B Aspects of the People's Alliance that favour MHP

The election results seem to demonstrate that the People's Alliance formed with MHP has harmed AK Party. Studies on the provincial general council's votes, which are based not on mayoral candidates but on political parties, show that of the 51.6% of the total votes AK Party and MHP have received, 13-14% come from the MHP constituency whereas 37-38% come from AK Party's constituency. Accordingly, AK Party has declined even beneath 40%, which was its average percentage in local elections. It appears that in some constituencies, AK Party's supporters have gone over to MHP. Indeed, in the Central Anatolia region, where AK Party and MHP's voter profiles generally overlap, and in 27 provinces where they competed against each other, there have been shifts from AK Party voters to MHP, and Erdoğan's party lost such strongholds as Bayburt and Çankırı.

C Two axes of voting behaviour: Cultural polarisation and political objection

At the same time, the elections show that the 52% – 48% division between the ruling bloc and the opposition is still a polarisation with structural roots in cultural identities. Indeed, the determining element in election results has been the in-group shifts and movements within the blocs themselves rather than any shift between the ruling and opposition blocs.

At this point it is apposite to talk of two defining aspects of voting behaviour.

The first aspect is feelings of belonging regarding political parties and identities. This dominant aspect shows how voting behaviour is shaped by belonging, and how distancing oneself from the "other" identity and political actor is part of it. Indeed, shifts between the blocs have been possible through the bridges between parties such as AKP – SP (The Felicity Party) and MHP – IYIP (The Good Party), which have the same ideological roots even though they are on opposing blocs.

The second aspect is a reality indicated by these limited shifts and protests in the form of not voting. This aspect shows that in some sections of society at least, political objection is more important than cultural identity. Once again, we see that there is a separation in the cultural poles themselves, and that the reason behind this separation is political objection.

D The politicisation of disgruntled conservatives

We observe the most serious indicators of this situation within the AK Party electorate. The disgruntled AK Party supporters

have become partially politicised for the first time in this election. Electoral data as well as post-election research shows that especially in metropolises, AK Party votes have declined compared to the 2018 general election. This decline is the result of the electorate not participating in the elections or casting invalid votes rather than voting for the opposing bloc. Indeed, the rate of participation has declined Turkey-wide from 88.18% to 84.66%, with a deficit of 1,323,000. Participation is at 84.51% in the 30 metropolises, which is below Turkey's average. "Since a considerable number of these metropolises are clearly dominated by AK Party, the decline in participation can certainly be interpreted as a message from a section of the AK Party electorate."[1] In Istanbul, for instance, the votes of the People's Alliance have decreased by 439,000, a number which amounts to approximately 4% of the Istanbul voters. This is an important part of AK Party's losing Istanbul in the 31 March election. Sections of its electorate have moved away from AK Party.

E The decisive role of the HDP electorate

Especially in metropolises of the West such as Ankara and Istanbul, HDP voters have played a crucial role in the CHP candidates' vote increase and victory and they have played an important part in national politics. This is particularly true in the case of the Istanbul election, which has both symbolic and critical importance. Three fourths of the 1,146,000 votes received by HDP in Istanbul in the 2018 general election, which amounts to 12.5%, were cast for İmamoğlu. The most important factor behind AK Party losing Istanbul since 1994, and the increase in the opposition's self-confidence, has been the HDP electorate rather than the abstaining conservatives.

1 Sedat Ergin, Sandığa gitmeyen şehirli ne mesaj verdi? (What is the message of the city-dwellers who did not vote?), 20 April 2019, Hürriyet Daily Newspaper.

2. CHANGES IN POLITICAL EQUATIONS AND THEIR CAUSES

AK Party's decline is by far the most important outcome of the 31 March local election. This is a comprehensive decline, observable at all points of political relations and the competitive field, and most particularly on three levels: 1) AK Party is becoming weaker in relation to the opposition. 2) AK Party is becoming weaker in relation to its ally MHP, losing votes to it. 3) AK Party is losing parts of its own religious-conservative constituency, who are having increasing doubts.

The reasons behind this decline can be sorted into two groups. The first group has to do with AK Party's attitude and policies. The second group is concerned with reasons beyond AK Party's scope or control.

A Factors related to AK Party

a. Authoritarian and arbitrary policies and the financial crisis

AK Party's authoritarian policies, its moving away from such essential principles as justice, conscience and right, which are particularly important for the conservatives, its arbitrary use of power, the personalisation of government, the psychological results of this such as political arrogance and estrangement from the public, the fatigue created by the discourse of danger and threats, the transformation of its image from one of change to status quo, the effects of a financial crisis which cannot be made to go away – all of these factors have contributed to a decline in the trust placed in Erdoğan. These factors had been bothering the AK Party electorate for quite some time. In other words, a group of disgruntled AK Party supporters had been caught between the reflex to protect the political, psychological,

economic and legal benefits conferred by AK Party and objecting to the attitude and general trajectory of the party. The objections weighed slightly heavier in the 31 March election and showed that internal divisions can become politicised. As we previously noted, this politicisation underlines the fact that strong ideological tendencies, the financial crisis and criticisms of Erdoğan are fast becoming as important as identity-based behaviours. Within the same framework, in some areas where there is a strong tradition of nationalism, conservatives have voted for MHP, which represents such policies more completely, than AK Party.

b. Anti-Kurdish discourse and populist discrimination

Erdoğan's anti-Kurdish discourse, the exclusionary and discriminatory language and HDP policies have had an important and negative impact particularly on the behaviour of Kurdish voters in the western provinces. These voters grouped around candidates opposing the People's Alliance, and for some radical Kurdish voters, their insistence on not voting for CHP was cast aside. Anti-Kurdish policies, the populist discriminatory language, the implied positing of a legitimate society with its reasonable and passive citizens versus illegitimate communities consisting of "the others"; all of these elements have contributed to the weakening of the ruling bloc and the consolidation of the opposition.

c. Loss of authenticity

Another loss suffered by AK Party has been the decline in the collective, participatory and grassroots nature of its general headquarters as well as local branches. The strictly hierarchical structure centered around a chairman, the rift between the party administration and the grassroots; these have damaged the authentic relationship, and the gap between the administration

and the supporters is widening. It may be presumed that this will have an impact on political behaviour.

B Factors not related to AK Party

Below is a list of factors relatively unrelated to, or uncontrolled by, AK Party:

a. HDP's constituency has a crucial and decisive political weight in Western cities, even beyond their reaction to the anti-Kurdish discourse (this point will be analysed in more detail further on).

b. The opposition is becoming increasingly more consolidated; in other words, the preferences of the voters and the alliances resulting from these preferences have become more important than the alliances between political parties themselves. As a result, an alliance-based political order is becoming more commonplace in political behaviour.

c. CHP's policies regarding its candidate and its local government campaign. The CHP headquarters kept a low profile during the election period, and allowed its candidates to establish relations with society on their own terms. The discourse and campaigning of the candidates were thus relatively free of the policies of CHP's headquarters. Important examples in this regard are Mansur Yavaş, mayoral candidate for Ankara Municipality and Ekrem İmamoğlu, mayoral candidate for Istanbul Municipality. Both candidates banked on an image representing the societal average, and not in conflict with traditional values. They established the relationship between politics and society through ordinary, daily symbols and behaviours. Especially for İmamoğlu, who is a relatively new political figure, such a humane, grassroots-oriented and self-confident attitude, as well as his attitude concerning

conservative values, championship of justice and authenticity seem to have played an important, positive role. This new type of candidate represents a new wave in Turkish politics whereby a central ground between the two poles is emerging once again. After the cancellation of the Istanbul election, Erdoğan ordered the AK Party organisation to say "the CHP candidate" or "İmamoğlu of CHP" and not "İmamoğlu". This shows that the ruling power is also aware of the situation.

3. A BRIEF AND GENERAL EVALUATION OF THE RESULTS

How to contextualise this information in a socio-political framework; how to interpret it all?

A few points stand out:

A Erdoğan and failure

AK Party's decline might be the first step in the establishment of a link between Erdoğan and failure, or the perception of such a link. Success, or "winning" to be more precise, is an important part of Turkey's political culture. The clientelist, partisan and communitarian cultural system means that success, and the potential for success, is always attractive. Success and the possibility of winning play an important role in gaining votes, while weakness and loss play their part in losing votes. Erdoğan has been winning almost all of the elections for 17 years, keeping his control over critical strongholds and cities; the belief of the conservatives that he can do all of these things under any circumstances, their belief and trust in him, is an important part of Erdoğan's political power. This time, there is failure of some kind on the table. It is open to debate what kind of effects this will have on the conservatives. If the link between Erdoğan and failure becomes more entrenched, alternative political movements and

actors might emerge on the same front, and these might trigger a move away from Erdoğan – this is a possibility. Indeed, Erdoğan's decision to cancel the Istanbul election in a controversial way, which bothered all sections of society, can be seen as an attempt to rebuild his success.

B The limits of polarisation, a new social wave on the horizon

The election results as a whole, the indecision of conservative voters, the consolidation of the opposition, and the attraction of candidates such as İmamoğlu; all of these bear important clues to a new wave in Turkey regarding the relations between society and politics. This wave is still barely perceptible but it is indicative of a growing demand – a demand, most likely, for a societal and political centre. The polarisation has been tiring and damaging to all parties; the objection is not just towards the style of government, but also to the polarisation engendered by this style, and to the political style contained in this polarisation. Indeed, the objection is a tendency to demand a political and societal centre in the face of such polarisation. This growing demand can be likened to an increase in speed, politically speaking, which may affect existing balances. This increase in speed means that in addition to voting behaviour determined by cultural identity, the increase in authoritarianism and arbitrariness in government and the decrease in rationality in decision-making influences voting behaviour based on political style. In other words, identity-based and populist politics may be losing traction with the electorate.

It is necessary to focus on this point, and to draw attention to a societal tradition which exists in Turkey: whenever identity-based-authoritarian politics become too much, the communitarian structure of society and its identity-based multipartite

composition step in to behave as an antidote. In a society with underlying communitarian structures, communitarian politics ultimately harms all communities, including those sections that it purportedly represents. The triggering system is clear: it paves the way for authoritarian, identity-based and arbitrary governance. The cost of entering through this door is the estrangement of cultural, economic and political areas from their own rules, and their submission to arbitrary and monopolistic governance. This, in turn, brings in a bevy of political, economic and moral disruptions and crises. It's not only the counter- or oppositional identities that are disrupted; all communities, including the ruling identity, undergo moral, political and economic upheavals. Rationality, which upholds the common grounds serving as a pressure valve and maintains the links between the individual and identity-benefits, is damaged. In Turkey's experience, one of the balancing elements of identity-dominant social structure has been the precision scales weighing individual benefit, community benefit and societal benefit against one another. Factors to everyone's benefit such as stability, the rationality of the system or its definition of rationality presuppose a transition and balance among these; as such, each item protects the others. From Islamic sections of society to Kurds, from seculars to Alawites, history on every level is full of examples that prove the "rationality-benefit-identity" relationship, as was the case in the transformation of Kemalism, during 28 February and also the Hendek (*trench*) period. Indeed, where AK Party currently stands, on the one hand the field related to the existence and values of the identity represented by the ruling power is in the process of expanding; yet on the other hand, this is a chaotic and lawless expansion that is inimical to the "other" and to common values, and as such, links between the

judiciary and justice, elections and democracy, politics and equity, economy and rationality are being severed more and more. Step by step, polarising politics and the systematic manufacturing of internal enemies produce results that are to the detriment of pro-government identities and their constitutive values; this identity-based language, this discourse of survival is struggling against the limits of its own rationality.

It might be said that this tradition is on the move against AK Party's identity-based policies.

C The partial breaking up of the ruling power's monopoly

We reported some statistics at the beginning of this report and demonstrated that cities like Istanbul, Ankara, Adana, Antalya and Mersin as well as half of the 30 metropolitan municipalities with a population over 750,000 are now under the control of the opposition. This means that the monopoly on the government of Turkey enjoyed by AK Party, and the People's Alliance during the last few years, is at least partially broken up. Apart from the South-eastern provinces where Kurds are the majority, this is a new development which indicates a growing plurality in terms of government. The psychological and political implications of this situation are not to be underestimated. It gives hope to the cynical, low-expectation supporters of the opposition, and brings up the possibility of expanding the quite narrow political arena. The three biggest metropolises of the country which have the ample resources as well as cultural, economic and political opportunities, and where 30% of the population lives, are going to be governed by CHP; this implies a *de facto* expansion for the opposition. For AK Party, which makes extensive use of the municipalities' social and clientelist networks of support and donation, the same results

mean a narrowing down and loss of influence. There is a plurality of political voices, a new sense of political competitiveness, and a variety in decision-making centres, all of which are new and positive developments, especially compared to the past 15 years.

D The opposition's culture of trust and alliances

It is clear that the election results gave hope to the supporters of the opposition, and raised their self-confidence. This political psychology became evident immediately after 31 March. The assumption that Erdoğan, through his construction of a majoritarian system, guaranteed to win all of the time, was partially overturned and the idea that he could be beaten took hold. Of course, Erdoğan's pressuring the Supreme Electoral Council into renewing the Istanbul elections undermined this feeling, but the general trend is a sense of hopefulness. Another result of 31 March is that the idea of a politics of alliance has taken hold, and people have witnessed its power. As stated above, different sections of the opposition bloc have established ties with one another through alliances made by the electorate itself; this will continue to be the case. On the level of the political parties themselves, this alliance might expand to include, for instance, HDP; which, in turn, would turn a new page for Turkish politics.

THE KURDISH PROBLEM IN THE LIGHT OF THE ELECTION: DEVELOPMENTS AND POSSIBILITIES

1. HDP'S ELECTORAL STRATEGY AND ITS RESULTS

HDP followed a bipartite strategy in the 31 March local election. In the Western provinces it did not nominate any candidates against the People's Alliance, and especially against AK Party. This meant that the opposition's votes were not divided, and in Ankara, Istanbul and Izmir, most of the HDP electorate voted instead for CHP's candidates. In the East and the Southeast, HDP fought against AK Party in the field and in the elections, and intended to take back the municipalities to which trustees had been appointed. The first part of the strategy was massively successful, but the second part did not yield the expected results. HDP, which had won 102 municipalities in the 2014 local elections, lost most of these positions and was left with 65 municipalities. We must note that apart from a few exceptions, HDP in the Southeast repeated its success in the more populous provinces, whereas in the rural areas and smaller districts it experienced a decline against AK Party. In the Turkey-wide General Provincial Council its members went down from 132 to 101.

Compared to the behaviour of the HDP electorate in the Western cities this is an unexpected development, especially considering the AK Party's anti-Kurdish policies and discourse; indeed, it is a paradoxical situation. In the report published by HDP titled "An Evaluation of the 31 March Provincial Election Reports," under the subtitle "Self-criticism", it says the following:

"The preparations for the election did not begin in time, nor were

they planned as they ought to have been. We went out to the field too late. The matter of transferred voters in particular was not given enough attention; objections were raised but not carried through. The people's opinions were not taken into account in nominating the candidates. The spheres of local government and central politics should be distinguished from one another. The oppression and plans of the system were not sufficiently explained to the people. The alliance with the Kurdistani parties was not reflected on the field on a practical basis. The persuasion commissions did not fulfil their missions during the election campaign as they ought to have. In some places there was a lack of communication between coordination members, the programme was not carried out, the decisions were questioned during practical application, in communicating with the public individuals used their own style rather than adopting the party's discourse and style, and instead of organised behaviour and stance, individual attitudes prevailed. Some colleagues from the party HQ thought they were at the centre of everything and made decisions not suitable to the principles of being organised."

This self-criticism draws attention to the deficiencies in the party's organisation more than anything else. In addition to the points raised here, we may add the tendency of pluralism in the Kurdish political sphere, the role of non-identity factors in politicisation, the distancing from the organisation's policies, the effects of the Hendek (trench) politics of the summer of 2015, as well as the link between the candidates and tradition in small places.

2. THE ROLE OF HDP IN NATIONAL POLITICS

A new reality for Turkish politics has been on the table since the presidential election of 2014. This reality is that HDP, as a political party, is able to get more than 10% of the votes countrywide. In 2014, Demirtaş

made it to 9.8%, and HDP built on this in the following elections: 13.1% in June 2015, 10.8% in November 2015, 11.70% in June 2018.

This trajectory demonstrates that the Kurdish problem, which first started in Eastern and South-eastern Anatolia, and which then spread to Syria after 2011, is now an important element of Turkish politics as a whole. Considering Turkey's multipartite electorate, the HDP constituency is of crucial importance from now on. Its vote percentage from 2014 onwards made HDP the third biggest political party after AK Party and CHP. In the last general election HDP outperformed MHP and IYI Party, and became the third largest group in the National Assembly.

This shows the answer given by the Kurdish problem to the anti-Kurdish alliance, to the discourse of survival and security policies. The answer has been expansion, becoming popular on a national scale and exhibiting dynamic variety. In the 1990s this was a problem for 10-15 provinces in Turkey. Today, on a line stretching from Syria to Istanbul, it is a constitutive and decisive dynamic for the country and the region. The latest local election was proof of this, as the HDP constituency played a decisive role, especially in Istanbul.

As such, it is important to note two things in particular with regard to the Kurdish problem and the HDP constituency's relation to Turkish politics:

First, there is a discrepancy between the weight of the Kurdish presence in Turkish politics, and the dominant Kurdish policy of all political parties except HDP, and this situation is bound to have repercussions.

Because of Turkey's new political system and the two-round electoral system, the new reality for both the electorate and the political parties is a general "politics of alliance"; as such, HDP, with its 10-12% potential Turkey-wide, cannot be overlooked.

Some developments which speak of a hesitant awareness of this reality are as follows: Kılıçdaroğlu, who did not react to HDP's not being invited to Yenikapı, called the HDP co-chair Buldan for Samsun this time; Öcalan-related developments are taking place with Beştepe's permission; and lately, Erdoğan has adopted a discourse of Turkey and unity rather than that of survival. However, the prevailing attitude of the system's Kurdish policy is still an expectation that the Kurdish problem, HDP and its electorate might simply vanish and cease to be a problem.

This paradox has the power to bring the system to a standstill and Turkish politics has to find a way to overcome this. It will become more and more difficult to establish the political reality without the participation of the Kurds.

Secondly, a relative change has taken place with regard to the HDP constituency.

For a long time, the various political parties of the Kurdish movement were parties which got 5-6% of the vote; parties which depended on the region's electorate only. This threshold was crossed in 2014. The threshold had to do not only with the number of votes, but also with the demographics of the HDP electorate. As HDP's electorate increased in number, it also became more diverse. The first visible data as regards this diversification is the socio-economic development of

the Southeast, the urbanisation, the middle-class emerging in those urban centres, the urban capital and its reflection in HDP. HDP's electorate outside of the Southeast, especially in metropolises, is heterogeneous in terms of ethnicity, political tendencies and also class. As such, the relation between HDP's electorate and its party organisation goes beyond one of "militant party-militant customer/partisan". In other words, HDP's policies do not exactly correspond to the HDP electorate. The HDP electorate is a political category unto its own, relatively speaking, and it has an autonomous aspect in terms of politics. The HDP electorate is homogeneous when it comes to taking ownership of the oppressed Kurdish sphere, and of HDP, but its political behaviour is heterogeneous in terms of HDP's strategies.

This development indicates a multilevel and multilayer electorate, and it is a new development, both for the Kurdish problem and Turkish politics. We need to observe that this creates an opportunity for the Kurdish movement to become mainstream, or centralised. A new tendency in the country's electoral behaviour is the reestablishment of the societal and political centre after a long period of polarisation and HDP's current electorate has a role to play in this, and it will represent just such a political attitude within the Kurdish movement. Such a development would be a crucial instrument not just in re-establishing Turkey's political sphere, but also in resolving the Kurdish problem.

3. ÖCALAN'S MESSAGES

Another important part of the developments regarding the Kurdish problem was that some time after the 31 March election, on 6 May 2019 Öcalan met with his lawyers. After this first meeting the PKK leader sent a message to the outside world. This was the first time

after the end of the resolution process and the 2015 Newroz that Öcalan was allowed to talk to the Kurds and send a message to the outside world.

This shows that the ruling power has need of Öcalan's voice once again. We do not have the concrete reasons for why this is the case, not yet. The cancelled Istanbul election and Kurdish votes, a partial abandonment of the unsuccessful discourse of survival, possible pressures from the Middle East and various negotiations are all possible causes. What is really important, however, is Öcalan's opinions – because the ruling power allows them to be propagated, the implication being it finds them useful. A brief summary of these opinions is as follows: "societal reconciliation, democratic negotiations, Syria's indivisibility, Kurds settling for local democracy and paying attention to Turkey's sensibilities". This last item in particular is a possible starting point for a new agreement.

This is a new window that is being opened, and it matters greatly in the context of the Kurdish problem and the expectations of political normalisation.

If the necessary conditions arise and the political mind rises to meet it, these developments indicate that the Kurds, the Kurdish problem and the Kurdish movement can find a place among both the opposition and the ruling power, and that there is another option than the politics of exclusion, survival and security.

CONCLUSION

The signs indicate that Turkish politics may be about to exit the bottleneck of identities. From an optimistic point of view, this departure from stagnation has the potential to refresh the political equation and alliances, and to renew the relationship between politics and society. The uncertain future of the AKP-MHP alliance, alliances in which HDP is included, the current circumstances being favourable to the emergence of new political actors – all of these elements herald a renewed pluralist character in the political sphere. Both the internal dynamics and the international state of affairs with regards to the Kurdish problem favour a return to politics. From a pessimistic perspective, it's a likely possibility for AK Party to become harsher as it downsizes, thus temporarily blocking the path to a return to politics.

Whatever direction it may take, it is clear that AK Party's relative decline has begun.

European Union

Norwegian Ministry of Foreign Affairs

Irish Aid
Rialtas na hÉireann
Government of Ireland

This project is co-funded by the European Union, Norwegian MFA, and Irish Aid /
Bu proje Avrupa Birliği, Norveç Dışişleri Bakanlığı, ve Irlanda Yardım tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir

TÜRKİYE'NİN SİYASİ DENGELERİ YENİLENİRKEN

Kürt sorununda yeni kapılar

Ali Bayramoğlu

Mayıs 2019

DPI Democratic Progress Institute

İÇINDEKILER

ÖNSÖZ 35
GIRIŞ 36
SEÇİMLER VE TÜRK SİYASİ HAYATINA YENİ GİRDİLER 36
SEÇİM ANALİZİ 38
SEÇİMLER IŞIĞINDA KÜRT MESELESİ: GELİŞMELER VE İHTİMALLER 50
SONUÇ: 56
DEMOKRATIK GELIŞIM ENSTITÜSÜ'NÜN AMAÇLARI VE HEDEFLERI 59
YÖNETIM KURULU ÜYELERI 61
UZMANLAR KURULU ÜYELERI 70

ÖNSÖZ

Yazar ve siyaset yorumcusu Ali Bayramoğlu Türkiye'nin değişen siyasi durumunun derin analizini yapmıştır. Türkiye'nin yeni bir döneme girdiği düşünülmekle birlikte, değişen şartlarda Kürt ünsürünün yarattığı etki de yakından izlenmektedir. Sayın Bayramoğlu, çalışmasında 2014 ve 2019 yılları arasında gerçekleşen seçimlerin ardından ortaya çıkan siyasi geçiş sürecinden yola çıkarak Türk siyasetinin yeni dönemini incelemiş ve 2023'e kadar seçim yapılmayacağını da göz önünde bulundurarak önümüzdeki dönemi de ele almıştır. Sayın Bayramoğlu mevcut şartlarda bu gibi dönemsel geçişlerin Türkiye'nin siyasi geleceğinde önemli bir etki yaratacağını belirtmiştir.

Sayın Bayramoğlu başta 31 Mart yerel seçimleri olmak üzere, seçimler üzerinde etki yaratan, iktidarda bulunan Ak Parti'nin seçimlerdeki hakimiyetinin hafif gerilemesi, muhalefet partilerinin bir araya gelmesi ve özellikle HDP olmak üzere yeni ortaya çıkan dinamikler ve siyasi ittifakları oluşturan muhalefet partilerinin etkilerinin ve oy kullanma trendlerinin ve sosyal trendlerin değişmesi gibi belirleyicileri dikkatle incelemiştir. Tüm bu etmenler Kürt Sorunu ve çözüm siyasetinin yeniden başlaması yönünde siyasi sahnenin yeniden dönüşüme gireceği konusunda ümit vaad etmektedir. Türkiye'de pek çok kesimin, Bayramoğlu'nun da ele aldığı gibi, iktidar partisinin Öcalan'ın mesajlarını göndermesine izin vermesi örneğinde olduğu gibi çözüm siyasetinin yeniden güçlenerek devam edeceği yönünde eğilimler olduğunu göstermektedir. Bununla beraber Bayramoğlu yine de iktidar partisinin seçimlerdeki düşüşüne bir reaksiyon gösteriyor olabileceği ihtimalini de dile getirmektedir.

Kerim Yıldız
CEO
Demokratik Gelişim Enstitüsü

GIRIŞ

Türkiye 2019 yılının ilk yarısını bir kez daha seçim kampanyaları ve seçimlerle geçirdi. Ülkenin sert siyasi koşulları, otoriter istikameti, yaşadığı keskin toplumsal kutuplaşma, 31 Mart 2019 yerel yönetim seçimlerini kendi çapının ötesine taşıdı. Yerel yöneticilerin belirlenmesi kadar genel siyasi gidiş ve dengelerin teraziye konduğu bir seçim oldu.

SEÇİMLER VE TÜRK SİYASİ HAYATINA YENİ GİRDİLER

Bu çerçeve de iki anlamın altını çizmek gerekir.

1. **DÖNEM BİTİŞİ**

   31 Mart seçimleri bir dönemin bitişine ve yeni evrenin açılışına işaret etmiştir. Türkiye 2014'te bir, 2015'te iki, 2017'de bir, 2018'de iki, 2019'da 1 oylamayla 5 yılda 8 kez sandığa gitti. 31 Mart bu dönemin son etabıydı. Bundan sonra yapılacak ilk seçimler, yasal takvime göre 2023 yılında gerçekleşecektir, Türkiye'nin önünde (bir erken seçim olmadığı takdirde) seçimsiz 4,5 yıl bulunmaktadır, Seçimlerin "popülizan" etkileri ve siyasi partilerin oy endişelerinin kısmen devre dışı kalması bakımından seçimli ve seçimsiz bu iki evre arasında, siyasi hayat, (Kürt meselesi gibi) siyasi kararlar, siyasi ittifaklar üzerine etkide bulunabilecek bir fark olduğu muhakkaktır.

2. **KISMİ KOPUŞ**

   31 Mart 2019 seçimleri 8 etaplık oylama bir sürecinin parçası olmakla birlikte, sonuçları ve siyasi dengeler üzerindeki etkileri bakımından diğer seçimlerden farklı bir eğri çizdi. 2019 Baharına kadar yapılan seçimlerin bir ortak özelliği siyasi paradigma ve düzen değişikliğinde oynadıkları plebisiter fonksiyondu. Kürt meselesinde çözüm sürecinin

bitişiyle de kesişen 2014-2018 dönemi, Türk siyasi tarihi açısından kişiselleşmiş iktidar düzeni, parti-devleti modeli ve fiili kuvvetler birliğinin kurumlaştığı otoriter siyasi bir fasıla geçişe, tarihi bir kırılmaya işaret eder.. 2014 sonrası yapılan (1 anayasa referandumu, 3 genel seçim, 2 başkanlık seçiminden oluşan) tüm oylamalar temel olarak bu yeni kurumsal ve ideolojik yapıyı konu almış, yaşanan geçişi teyit eden bir rol oynamış, bunların çoğunluk tarafından onaylanması, bu yolla "meşrulaşması" işlevini görmüştür. 31 Mart seçimi ise onayı değil itirazı öne çıkaran, siyasi dengeleri bu bakımdan tartışmaya açan sonuçlarıyla diğerlerinden ayrılmış ve muhtemel yeni bir dönemin açılışına işaret etmiştir.

Kürt meselesi başta olmak üzere, siyasi dengeler, siyası ittifaklar, muhtemel yeni girdi ve aktörler açısından 31 Mart seçimlerinin sonuçları pek çok analiz verisi içermektedir.

SEÇİM ANALİZİ

1. TESPİTLER

Seçimlerin ilk ve en önemli verisi AK Parti'nin başarı zincirinde bir kırılmayı temsil etmesi oldu. İlk bakışta, bu kırılmanın görece olduğu söylenebilir. Nitekim 2018 Haziran ayında yapılan genel seçimlerde Türkiye genelinde yüzde 53,6 oy olan Cumhur ittifakı bu kez de 51,64 oranında oy almıştır. İktidar ittifakı ve muhalefet partileri arasındaki kutuplaşma hali ve makas (yüzde 2'lik bir fark dışında) ana hatlarıyla aynı kalmıştır. Bununla birlikte hem bu 2 puanlık kaybın ifade ettikleri hem seçimlerin satır aralarının ortaya koydukları farklıdır.

A AK Parti'nin gerilemesi.

Türkiye genelinde bir hakimiyete sahip olan, AK Parti bu seçimlerde pek çok bölgede şu ya da bu düzeyde oy gerilemesi yaşamış, Karadeniz ve İç Anadolu'ya doğru coğrafi daralmayla karşı karşıya kalmıştır.

AK Parti'nin İstanbul ve Ankara'yı kaybetmesiyle, bunlara İzmir'inde dahil olduğu, toplam seçmenin yüzde 32'sinin yaşadığı 3 büyük kent muhalefetin, CHP'nin eline geçmiştir. Bu el değiştirmenin fiili anlamı kadar simgesel anlamı da önemlidir. RP-FP-AKP çizgisinin iktidara yürüyüşü bundan 25 yıl önce İstanbul ve Ankara belediyelerinin kazanılmasıyla olmuştu. Bu 25 yıllık dönem sona ermiş Türkiye'nin siyasi ve kültürel-ekonomik başkentlerinde, Ankara ve İstanbul'da iktidar el değiştirmiştir. Bu durum kendi başına Türkiye genelinde seçim sonuçları içinde ayrı ve özel bir ağırlık taşımaktadır.

Ayrıca ülke nüfusun yüzde 85'nin yaşadığı, ekonomik ve kültürel

bakımdan gelişmiş metropol alanlara işaret eden 30 Büyükşehir Belediyesi'nin 14'ü muhalefet tarafından kazanılmıştır. AK Parti, ülkenin en büyük kentleri arasında yer alan Antalya'yı CHP'ye, ortağı MHP Mersin ve Adana'yı CHP'ye kaptırmıştır. 1 Nisan 2019 itibariyle (yenilecek İstanbul seçimlerinde sonuçların değişmeyeceği varsayımıyla) CHP Türkiye'nin 10 büyük ilinin 5'ini kazanmış durumdadır.

Genel İl İdare Meclisis üzerinden yapılan yaklaşım hesaplamaya göre, 2014 yerel yönetim seçimleriyle karşılaştırıldığında AK Parti (45,5)'nin yaşadığı fiili gerileme yüzde 7 civarındadır.

Bu durum AK Parti'nin yönetim tekelinde yaşanan ciddi bir yarılmaya ve muhali alanın genişlemesine işaret etmektedir.

B Cumhur ittifakında MHP lehine dengeler.

AK Parti seçim sonuçlarına göre MHP'yle kurduğu Cumhur ittifakından da zararlı çıkmış görünmektedir. Belediye başkan adaylarını değil, siyasi partileri temel alan Genel İl Meclisi oyları üzerinden yapılan hesaplarda Çalışmalara AK Parti ile MHP'nin Cumhur ittifakı olarak aldıkları toplam yüzde 51,6'lik oyun yüzde 13-14'ün MHP, yüzde 37-38 kısımının ise AK Parti seçmeninden geldiğini göstermektedir. Buna göre AK Parti yüzde 40'lar civarında olan mahalli seçimler oy ortalamasının da altına inmiş bulunmaktadır. Bu tablo AK Parti seçmenin kimi seçim yörelerinde MHP'ye kaydığını göstermektedir. Nitekim AK Parti ve MHP'nin benzer seçmen havuzundan beslendikleri İç Anadolu bölgesinde ve aralarında yarıştıkları 27 ilin bir çoğunda AK Parti'den MHP'den oy kaymaları yaşanmış, Erdoğan'ın partisi Bayburt, Çankırı gibi kalelerini kaybetmiştir.

C Seçmen davranışının iki ekseni: Kültürel kutuplaşma ve siyasi itiraz

Seçimler, diğer bir yanıyla, yüzde 52-48'lik iktidar-muhalefet genel dengesiyle siyasi kutuplaşmanın hala temele olarak kültürel kimliklerinden kaynaklanan yapısal bir yön taşıdığını gösteriyor. Nitekim seçim sonuçlarını belirleyen unsur, iktidar ve muhalefet cepheleri arasındaki oy geçişlerinden çok, her bir cephe içerisindeki hareketlilik ve kaymalar olmuştur.

Bu noktada seçmen davranışı açısından iki tanımlayıcı unsurdan söz etmek yerinde olur.

İlk unsur siyasi parti ve kimlik aidiyetidir. Bu baskın unsur, oy davranışının aidiyet etrafında ortaya çıktığını, karşı kimliğe ve siyasi aktöre mesafe üzerinden şekillendiğini gösterir. Nitekim cepheler arası geçişler AKP-SP ve MHP-İYİP gibi aynı ideolojik kökten olup farklı cephelerde yer alan partiler arasında köprüler vasıtasıyla yaşanmıştır.

İkinci unsur bu sınırlı geçişlerin ve prostesto şeklinde karşımıza çıkan sandığa gitmeme eğiliminin işaret ettiği bir gerçektir. Bu unsur kimi çevrelerde siyasi itirazın kültürl kimliğe baskın olduğunu göstermektedir. Kültürel kutuplar içinde de bir ayrışma yaşandığı, bunun itici gücünün ise siyasi itiraz olduğu bir kez daha görülmektedir.

D Küskün muhafazakarların siyasallaşması

Bu durumun en ciddi göstergelerinden birisi AK Parti seçmen kitlesinde karşımıza çıkmaktadır. AK Parti'li memnuniyetsizler ilk kez bu seçimlerde kısmen siyasallaşmıştır. Sandık verileri ve seçim sonrası yapılan kimi araştırmalar AK Parti oylarının 2018

Haziran Genel Seçimlerine nispetle özellikle büyük şehirlerde azaldığını göstermektedir. Bu azalma seçmenin karşı cepheye oy vermesinden çok, seçimlere katılmama ve geçersiz oy kullanma eğilimiyle ortaya çıkmıştır. Nitekim katılım oranı Türkiye genelinde 1 milyon 323 bin gerilemeyle 88.18'den 84.66'ya inmiştir. 30 büyük şehirde ise katılım oranının ortalaması yüzde 84.51 ile Türkiye ortalamasının altında kalmıştır. "Söz konusu büyük şehirlerin önemli bir bölümü AK Parti'nin tartışmasız üstünlüğündeki seçim bölgeleri olduğu için katılım oranının düşmesi öncelikle AK Parti seçmenin bir kesiminden gelen bir mesaj olarak görülebilir."[1] Örneğin İstanbul'da 2018 genele seçimlerine oranla cumhur ittifakı 439.000 daha az oy almıştır ve bu oran İstanbul seçmenin yaklaşık yüzde 4'üne tekabül etmektedir. Bu durum AK Parti'ye 31 Mart'ta İstanbul'da seçim kaybettiren önemli faktörlerden birisidir. AK Parti seçmen kitlesinden kopan parçalara işaret etmektedir.

E HDP seçmenin belirleyici rolü

HDP seçmeni özellikle Batı'nın Ankara, İstanbul gibi büyük şehirlerinde, CHP adaylarının oy arttırması ve kazanmasında belirleyici bir rol oynamış ve ulusal siyasete ağırlığını koymuştur. Özellikle simgesel ve kritik İstanbul seçimlerinde bu durum tüm açıklığıyla ortadadır. HDP'nin 2018 Genel Seçimlerinde İstanbul'da aldığı, yüzde 12.5'a denk gelen 1 milyon 146 bin oyun dörtte üçü, İmamoğlu'na gitmiş bulunmaktadır. AK Parti'nin 1994'ten sonra İstanbul'da ilk kez yenilgiye uğramasının ve muhalif Türkiye'de güven yükseltici sonucunun en önemli unsuru, çekimser muhafazakâr seçmenden daha fazla, HDP seçmeni olmuştur.

1 Sedat Ergin, Sandığa gitmeyen şehirli ne mesaj verdi?, 20 Nisan 2019, Hürriyet Gazetesi

2. SİYASİ DENGE DEĞİŞİKLİKLERİ VE NEDENLERİ

AK Parti'nin yaşadığı iniş 31 Mart yerel yönetim seçimlerinin açık ara en önemli verisi olarak karşımızdadır. Bu iniş kapsamlıdır, siyasi ilişki ve yarış alanını her noktasında, özellikle üç katmanda görülmektedir: AK Parti, muhalefet karşısında zayıflamaktadır. AK Parti ittifak halinde olduğu MHP karşısında ona oy kaptırarak güç kaybetmektedir. AK Parti kendi dindar-muhafazakar seçmen kitlesinde artan sorularla kopuşlar yaşamaktadır.

Bu gerileyişin iki grup nedeni bulunmaktadır. Birinci grup neden AK Parti tutumu ve politikaları ileri gelmektedir. İkinci grup neden ise AK Parti'nin dışındaki nedenler olarak tasnif edilebilir.

A AK Parti'ye bağlı faktörler

a. Otoriter-keyfi politikalar ve ekonomik kriz.

AK Parti'nin izlediği otoriter politikayla, adalet, vicdan, hak gibi muhafazakar kesimin hassasiyetleri oluşturan kimi temel değerlerden uzaklaşması, keyfi güç kullanımı, iktidarın şahsileşmesi, bu durumun siyasi kibir ve halktan kopma gibi psikolojik etkileri, tehdit ve tehlike söyleminin yarattığı yorgunluk, tüm bunların değişimden çok statükoyu vurgulayan bir siyasi parti imajı çizmeye başlaması haline dönüşmesi, iddialara rağmen geriletilemeyen ekonomik krizin etkileri, Erdoğan'a olan güveni sarsan etkilerde bulunmuştur. Bu etki, uzunca bir zamandır AK Parti seçmeni üzerinde rahatsızlık yaratıyordu. Diğer bir ifadeyle, memnuniyetsiz bir grup seçmen bir süredir AK Parti'nin sağladığı siyasi, psikolojik, ekonomik, hukuki imkanları koruma refleksi ile bu siyasi partinin tarzına ve genel siyasi gidişe itiraz arasındaki çelişkiyle kuşatılmış durumda bulunuyordu. 31 Mart'ta çelişki terazisinde itiraz kısmen öne çıkmış ve iç ayrışmanın siyasallaşabileceğini göstermiştir. Bu

siyasallaşma daha önce de altını çizdiğimiz gibi kuvvetli ideolojik vurguların, ekonomik krizin ve Erdoğan'a yönelik eleştirilerin kimliksel davranış ögelerin kadar ağırlık kazanma istikametinde ilerlediğini vurgulamaktadır. Bu açıdan madalyonun öte yüzünde ise bir grup milliyetçi geleneğin kuvvetli olduğu bölgelerde muhafazakar seçmenin AK Parti yerine, bu politikaları tem temsil eden MHP'yi tercih etmesi bulunmaktadır.

b. Anti–Kürt söylem ve popülist ayrımcılık

Erdoğan'ın kullandığı anti-Kürt söylem, dışlayıcı ve ayrımcı vurgular, izlenen HDP siyaseti özellikle Batı kentlerinde yaşayan Kürt seçmenlerinin davranışında önemli ve negatif bir rol oynamıştır. Bu seçmen grubu, cumhur ittifakının karşısındaki adaylarda kümelenmiş, kimi radikal Kürt seçmenin CHP'ye oy vermeme konusundaki direnci kırılmıştır. Anti-Kürt politikalar, genel olarak kullanılan popülist ayrımcı dil, makul ve edilgin vatandaştan oluşan meşru toplum ile diğerlerinden oluşan gayri meşru topluluklar iması, iktidar cephesini zayılatırken değil, muhalefetin konsolidasyonuna vesile olmuştur.

c. Sahicilik kaybı.

AK Parti açısından bir diğer kayıp unsuru, bu siyasi gerek genel merkezinin gerek yerel teşkilatlarının kolektif, katılımcı, sokakla iç içe olan yapısının bozulmasıdır. Genel başkan merkezli sert bir hiyerarşik doku, parti yönetimi ve sokak arasında aynılık, sahicilik ilişkisini zedelemiş, partili ile yönetim arasındaki mesafe açılmaya başlamıştır. Bu faktörün siyasi davranışta belli bir etkisinin olduğu varsayılabilir.

B AK Parti dışındaki faktörler

AK Parti'nin görece dışında oluşan faktörler arasında şunları saymak mümkündür:

a. HDP'nin seçmen kitlesinin (anti-Kürt öyleme tepkinin de ötesinde) Batı kentlerinde belirleyici bir siyasi ağırlığa sahip olması. (bu konuya ileride ayrıntılı olarak değinilecektir)

b. Muhalefette konsolidasyon artışı, diğer bir ifadeyle seçmen bazındaki tercihlerin ve bundan doğan ittifakların siyasi partiler arasında ittifakların önüne geçmesi. Bu çerçevede ittifaklar dayalı siyasi düzenin siyasi davranışta yerleşmeye başlaması.

c. CHP'nin aday politikası ve benimsediği yerel yönetim kampanyası. CHP Genel merkezi seçimler sırasında geri plan çekilerek, toplumla ilişkileri adayların kurmasına imkan vermiş, adayların dili ve kampanyası CHP merkezin politikalarından görece bağımsız seyretmiştir. İstanbul Belediye Başkan adayı İmamoğlu, Ankara Belediye Başkan adayı Yavaş bu açıdan önemli örneklerdir. Her iki aday geleneksel değerlerle çatışma içinde olmayan, ortalamayı temsil eden kimlikleriyle ön plana çıkmışlar ve siyaset-toplum ilişkisini gündelik simgeler ve davranışlar üzerinden oluşturmuşlardır. Özellikle yeni bir siyasi figür sayılabilecek İmamoğlu'nun insana değen, sokağa inen, özgüvenli, muhafazakar değerlerle ilişkili tutumu, adaleti temsil etme ve sahicilik verdiği pozitif mesaj bu açıdan bir rol oynamış görünmektedir. Bu aday tipi, kutuplaşmış bir Türkiye'de, kutuplar arasında merkezi bir alanın yeniden açılmasını ifade eden bir dalgayı temsil etmektedir. İptal edilen İstanbul seçimlerinden sonra Erdoğan'ın teşkilatına verdiği "İmamoğlu değil CHP adayı", "CHP'li İmamoğlu denmeli" talimatı bu açıdan iktidar tarafındaki farkındalığı da göstermektedir.

3. SONUÇLARIN KISA VE GENEL BİR DEĞERLENDİRMESİ

Bu girdileri nasıl yorumlamak, ne tür bir genel siyasi-toplumsal çerçeveye oturtmak gerekir?

Öne çıkan bir kaç husus şunlardır:

A Erdoğan ve başarısızlık ilişkisi

AK Parti'nin yaşadığı gerileme "Erdoğan ve başarısızlık" arasında kurulacak bir bağın, bu istikamette oluşabilecek bir algının ilk nüvesi olarak tanımlanabilir. Başarı daha doğrusu "kazanma" Türk siyasal kültürünün önemli unsurlarından birisidir. Kliantelist, partizan ve cemaatçi bir kültürel sistem, başarıyı ve başarı ihtimalini her zaman çekim ve cazibe aracı kılar. Başarı ve kazanma ihtimali oy çekme, zayıflık ve kayıp ise oy kaçırmada kendilerince bir rol oynarlar. Erdoğan'ın 17 yıldır hemen her seçimden galip çıkması, kritik kaleleri ve kentleri her daim elinde tutması, bunu her koşulda yapabileceğine dair muhafazakar kesimdeki inanç ve güven siyasi gücünde önemli bir yer tutmaktadır. Bu kez ise ortada bir tür başarısızlık vardır. Bu durumun muhafazakar kesim bakımından ne tür sonuçlar vereceği ucu açık bir tartışma konusudur. Başarızılık-Erdoğan ilişkisinin derinleştiği takdirde, aynı cephede ortaya çıkabilecek alternatif siyasi hareketler ve aktörlere kapı açabileceğini, Erdoğan'dan kaçışı tetikleyebileceğini bir ihtimal olarak belirtmek gerekir. Nitekim, Erdoğan'ın İstanbul seçimlerini tartışmalı ve tüm kesimleri rahatsız eden bir biçimde iptal edilmesini sağlaması başarıyı yeniden inşa etme ve bunun peşinde koşma arayışı olarak değerlendirilebilir.

B Kutuplaşmanın istiap haddi ve yeni bir toplumsal dalganın işaretleri

Bir bütün olarak seçim sonuçları, muhafazakar oylardaki

tereddüt hali, muhalefetteki konsolidasyon ivmesi, İmamoğlu tipi aktörlerin yarattığı cazibe, Türkiye'de siyaset-toplum ilişkileriyle ilgili yeni bir dalganın ipuçlarını taşımaktadır. Bu dalga henüz belli belirsiz, ancak alttan alta kabaran bir talebi düşündürmekte, muhtemelen toplumsal ve siyasal merkez talebine işaret etmektedir. Yorucu ve tüm kesimlere zarar veren bir şekilde kutuplaşan ülkede itiraz sadece yönetim tarzına değil, aynı zamanda bu tarzın ürettiği sonuca mevcut kutuplaşmaya, bu kutuplaşmanın içerdiği siyaset tarzına yönelik tepki olarak tanımlanabilir. Nitekim itirazda buluşma ise kutuplar karşısında siyasi ve toplumsal merkezi yeniden açma ve talep etme eğilimi olarak okunabilir. Bu kabarma dengeleri etkileyebilecek bir siyasi devir hızlanmasına benzetilebilir. Hızlanmanın anlamı, kültürel kimliklere endeksli seçmen davranışı yanında, yönetimde otoriterleşme/keyfilik dozunun artması, kararlardaki rasyonelliğin azalmasıyla birlikte güven duygusu ve siyaset tarzına endeksli seçmen davranışının yeniden güç kazanmaya başlamasıdır. Diğer ifadeyle kimlikçi ve popülist siyasetin kırılma ihtimaline yapılan bir seçmen göndermesidir.

Bu konu üzerinde biraz durmakta, sosyolojik bir geleneğin altını çizmekte yarar var. Türkiye'de kimlikçi-otoriter siyasetin ölçüsü kaçınca, ülkenin cemaatçi dokusunun, kimliklere dayalı çok parçalı toplumsal yapısının bir panzehir gibi devreye girmesi bildik bir gelişmedir. Bu doğaldır cemaatçi yapının veri olduğu bir toplumda, cemaatçi siyaset, eninde sonunda, adına hareket ettiği kesim dahil olmak üzere tüm kesimlere zarar vermektedir. Tetikleme sistemi açıktır: Otoriter ve kimlik merkezli keyfi bir yönetim kapısını açar. Bu kapıdan girmenin bedeli ise kültürel, ekonomik, siyasi alanların kendi kurallarından koparılması,

keyfi ve tekelci yönetime maruz kalmasıdır. Bu ise, siyasi, ekonomik, ahlaki altüst oluşlar ve krizler serisiyle tanışmak demektir. Altüst olan sadece karşı kimlikler alanı olmaz, hakim kimlik dahil tüm topluluklar ahlaki, siyasi, ekonomik sarsıntılar yaşarlar. Supap işlevini gören ortak alanları ayakta tutan, kişi ve kimlik faydası arasında bağ kuran rasyonalite tahrip olur. Türkiye'de deneyiminde kimlik egemen toplumsal yapının denge unsurlarından birisi, kişisel fayda, topluluk faydası, toplum faydası kefelerini içeren hassas terazidir. Herkesin faydasına olan istikrar gibi gibi unsurlar, sistemin rasyonelliği ya da rasyonellik tanımı bunlar arasındaki geçişleri ve dengeyi varsayarlar, bu çerçerçevede her fayda kefesi diğerlerini koruyan bir işlev görür. Tarih, kemalizmin dönüşmesinde, 28 Şubat'ta Hendek döneminde olduğu gibi İslami kesimden Kürtlere, seküler kesimden Alevilere değin her katmanda "rasyonellik-çıkar-kimlik" ilişkisini kanıtlayan onlarca örnekle doludur. Nitekim AK Parti'nin geldiği son noktada bir yandan iktidarın adına hareket ettiği kimliğin varlığına ve değerlerine ilişkin saha genişlemekte, ancak, diğer yandan, bu genişleme kaotik, kuralsız, ötekinin ve ortak değerlerin aleyhine oldukça, yargı ve adalet, seçim ve demokrasi, siyaset ve hakkaniyet, ekonomi ve rasyonellik arasındaki bağlar git gide kopmaktadır. Kutuplaştırıcı siyaset, sistematik iç düşman üretimi, adım adım, iktidara destekleyen kimliklerin ve bunların temel değerlerinin hilafına sonuçlar üretmekte, kimlikçi söylem, beka dili kendi rasyonalitesinin sınırlarını zorlamaktadır.

Denebelir ki, bu gelenek AK Parti'nin kimlikçi politikaları karşısında kımıldamaya başlamıştır.

C İktidar tekelinin görece kırılması

Bu raporun başında verdiğimiz kimi istatistiki bilgiler, İstanbul,

Ankara, Adana, Antalya, Mersin gibi kentlerin ve nüfusu 750.000'in üzerinde olan 30 büyük şehir belediyesinin yarısının muhalefetin eline geçmesi, AK Parti'nin, son dönemlerde cumhur ittifakının, Türkiye yönetimine ilişkin tekelini bir ölçüde kırmıştır. Bu durum, Kürtlerin yoğun yaşadıkları Güneydoğu illeri dışında yeni ve önemli gelişmedir, bir iktidar yerleri bakımından bir çoklaşmaya (pluraliteye) işaret etmektedir. Bu durumun siyasi hayattaki psikolojik ve politik etkileri azımsanamaz. Sinmiş, umutsuz, beklentisi düşük muhalif kesime hem bir ışık sunmakta, hem daralmış siyasi alanı kısmen genişletme ihtimalini akla getirmektedir. Özellikle nüfusun yüzde 30'nun yaşadığı, geniş kaynaklara, kültürel, ekonomik ve siyasi imkanlara sahip ülkenin eh büyük 3 belediyesinin CHP tarafından yönetilecek olması muhalefet açısından bir fiili alan açılmasını da ima eder. Aynı tablo, belediyelerin sosyal yardım, bağış, kliantelist ağlarını imkanları derin bir şekilde kullanan AK Parti bakımından ise, bir alan ve etki aracı kaybı anlamına gelmektedir. Siyasi seslerin artması, siyasi alanın rekabetçi olması, karar verici merkezlerin çeşitlenmesi gösteren bu hal, geçtiğimiz 15 yıla oranla yeni ve olumlu bir gelişmedir.

D Muhalif güven ve ittifak kültürü

Seçim sonuçlarının muhalif kesimler bakımından bir umut oluşturduğu ve özgüveni yükselttiği muhakkaktır. 31 Mart'ın hemen sonrası bu politik psikoloji yükselmiştir. Erdoğan'ın çoğunlukçu bir sistem inşasıyla kazanmayı garanti altına aldığı ya da kazanmanın bir yolunu bulduğu ön yargısı kısmen ters yüz edilmiş ve yenilebileceği fikri güç kazanmıştır. Şüphe yok, Erdoğan'ın Yüksek Seçim Kurulu üzerinde oluşturduğu baskı ve İstanbul seçimlerinin yenilenmesi kararı bu duyguda yeniden sapmalara yol açmışsa da, trend esas olarak umudun yükselmesi

istikametindedir. "1 Mart'la ilgili diğer bir sonuç ittifak siyaseti fikrinin yerleşmesi ve bunun gücünün ortaya çıkmasıdır. Muhalefetin farklı parçalarının, daha önce söylendiği gibi, seçmen bizzat gerçekleştirdiği ittifaklarla bağ kurması önümüzdeki dönem siyasetiyle ilgili kalıcı bir unsur olarak karşımızdadır. Bu ittifak gereğinin siyasi partiler düzeyinde örneğin HDP'yi içerek şekilde genişlemesi Türk siyasetinde kimi yeni sayfaların açılmasında öncü bir rol oynayabilir.

SEÇİMLER IŞIĞINDA KÜRT MESELESİ: GELİŞMELER VE İHTİMALLER

1. HDP'NİN SEÇİM STRATEJİSİ VE SONUÇLAR

HDP, 31 Mart Yerel Yönetim seçimlerinde ikili bir strateji izledi. Batı illerinde, büyük şehirlerde Cumhur ittifakına, özellikle AK Parti'ye karşı konumlanarak aday çıkarmadı. Bu davranış muhalefetin oylarının bölünmesini, Ankara, İstanbul ve İzmir'de HDP seçmenin önemli ölçüde CHP adaylarına yönelmesini sağladı. Doğu ve Güneydoğu'da izlediği strateji ise AK Parti'yle sahada ve seçimlerde mücadele ederek, kayyum atanan belediyeleri ve fazlasını geri almayı hedefliyordu. Stratejinin ilk ayağında büyük bir başarı sağlandı. İkinci ayak ise beklenen sonuçları vermedi. 2014 yerel yönetim seçimlerinde 102 yerleşim yerini kazanmış olan HDP, bu yerlerden bir çoğunu kaybetti, elindeki belediye sayısı 65'e düştü. Bununla birlikte belirtmek gerekir ki, bir iki istisna dışında HDP Güneydoğu'da büyük il merkezlerinde başarısını tekrarlarken, kırsal alanda, küçük yerlerde AK Parti karşısında geriledi. Türkiye genelindeki Genel İl İrade Meclisindeki üye sayısı ise 132'den 101'e düştü.

Bu tablonun gerek Batı kentlerindeki HDP seçmeni davranışına oranla gerek AK Parti'nin anti-Kürt politikasına ve söylemi karşısında, beklentilerin tersine geliştiği ve bir paradoks oluşturduğunu belirtmek gerekir. HDP, yayınladığı, "31 Mart 2019 İl Seçim Raporları Değerlendirmesi" başlıklı çalışmada "Özeleştiri" başlığı altında bu durumu şöyle izah etmiştir:

"Seçim çalışmalarına zamanında, planlı ve programlı başlanmamıştır. Düzenli bir planlama ortaya konulmamıştır.

Sahaya çok geç çıkılmıştır. Özellikle taşınan seçmenler konusunu yeterince önemsenmemiş, sadece itirazlarla yetinilmiştir.

Adaylar belirlenirken halk esas alınmamıştır. Yerel yönetimler merkezi siyasetin alanından çıkarılmalıdır. Sistemin yaptığı baskılar ve planlar halka yeteri kadar anlatılmamıştır. Kürdistani Partilerle yapılan ittifak pratik anlamda saha çalışmalarına yansımamıştır. Seçim çalışmalarında ikna komisyonlarının misyonlarını tam olarak yerine getirmemiştir. Kimi yerlerde koordinasyon üyeleri arasındaki iletişimsizlik yaşanmıştır, çalışma programına bağlı kalınmamıştır, alınan kararların pratik uygulanma esnasında tartışılmaya açılmıştır, halk ile iletişimde parti dili ve üslubu yerine bireyler kendi tarz ve yöntemiyle yaklaşım göstermiştir, örgütlü duruş ve kişilikten uzak tamamen bireysel yaklaşımlar sergilenmiştir. Genel Merkezimizden gelen bazı arkadaşlar kendini her şeyin merkezinde görüp örgütlülük esaslarına uygun olmayan şekilde kararlar almaya ve uygulamaya çalışmıştır. "

Daha çok parti teşkilatı eksiklerine gönderme yapan bu özeleşti faslında belirtilenler dışında, bu paradoksu, Kürt siyasi alanında yaşanan çoğulculaşma eğilimiyle, kimlik dışı unsurların siyasallaşmadaki payıyla, devlet kadar örgütün politikalarına mesafe alınmasıyla, 2015 yazı Hendek siyasetinin henüz silinmeyen etkileriyle ve küçük yerlerde aday kimlikleri ve gelenekler arasındaki ilişkiyle açıklamak yerinde olacaktır.

2. ULUSAL SİYASETTE HDP FAKTÖRÜ

2014 Cumhurbaşkanlığı seçimlerinden bu yana Türk siyasetinin yeni bir gerçeği bulunuyor. Bu gerçek, HDP'nin oy oranının ulusal düzeyde olgunlaşması ve yüzde 10'u aşan bir seviyeye yerleşmiş olmasıdır. 2014'te önce Demirtaş yüzde 9.8'lik bir oya ulaşmış, bu

oran takip eden seçimlerde HDP adına yüzde 13.1 (Haziran 2015), yüzde 10.8 (Kasım 2015), yüzde 11.70 (Haziran 2018) olarak devam etmiştir.

Bu seyir esasen Doğu ve Güneydoğu Anadolu merkezli başlayan, 2011'den sonra Suriye'ye sirayet eden Kürt sorununun, son aşamada Türk siyasi alanına ağırlık koymaya başlamasına işaret eder. Türkiye'nin parçalı seçmen dokusunda HDP seçmeni bugün itibariyle kilit bir öneme sahiptir. HDP, 2014 sonrası oy oranlarıyla AK Parti ve CHP'den sonra Türkiye'nin üçüncü büyük siyasi eğilimi olmuştur. Son genel seçimlerde MHP'yi ve İYİ Parti'yi geride bırakmış, TBMM'in üçüncü büyük grubu oluşturmuş durumdadır.

Sadece bu tablo bile, Kürt sorununun, anti-Kürt bir ittifaka, beka söylemine ve asayiş politikalarına verdiği yanıtı gösterir. Bu yanıt, alan genişlemesi, ulus sathına yayılma ve dinamik çeşitlenmesi şeklinde olmuştur. 1990'larda Türkiye'nin 10-15 ilini kuşatan bu sorun bugün Suriye'den İstanbul'a uzanan bir hat üzerinde ülkenin ve bölgenin belirleyici bir dinamiğine dönüşmüştür. Buna dair en yakın kanıt son yerel seçimlerde karşımıza çıkmış. HDP seçmeni özellikle İstanbul'da belirleyici bir rol oynamıştır

Bu tablo, Kürt meselesi ve HDP seçmenin Türk siyasetiyle ilişki bakımından iki hususun altını çizmeyi gerektirir

İlk husus Türkiye'nin HDP dışındaki tüm partileri kuşatan hakim Kürt politikasıyla Kürt siyasi ağırlığının ters orantılı hali ve bunun muhtemel sonuçlarına ilişkindir.

Türkiye'nin yeni siyasal sistemiyle ve iki turlu seçim düzeniyle, gerek seçmen gerek siyasi partiler düzeyinde genel bir "ittifaklar siyaseti"ne doğru yol aldığı dikkate alınırsa, Türkiye genelinde yüzde 10-

12'lik potansiyele sahip HDP seçmeninin siyasi yelpazedeki rolü görmezden gelinemez.

Yenikapı mitingine HDP'nin çağrılmamasına tepki vermeyen Kılıçdaroğlu'nun bu kez Samsun için HDP eş başkanı Buldan'ı araması, Beştepe'nin onayıyla Öcalan etrafında yaşanan gelişmeler, Bahçeli'nin "Öcalan avukatlarıyla görüşebilir" açıklaması, Erdoğan'ın beka yerine Türkiye ve birlik söylemini devreye sokması, bu açıdan bir farkındalığa işaret eden çekingen adımlar olarak nitelendirilebilir. Ancak, bununla birlikte sistemde Kürt politikasında hakim rüzgâr, hâlâ, soruna, HDP'ye ve HDP seçmenine ilişkin bir buharlaşma beklentisi ve yok sayan tutumdur.

Bu, sistemi kilitleyebilecek bir paradokstur ve Türk siyaseti önümüzdeki dönemde bunu şöyle ya da böyle aşmak durumunda olacaktır. Siyasi masayı Kürtler olmadan, Kürt seçmenini dikkate almadan kurmak gitgide zorlaşmaktadır.

İkinci husus HDP seçmen kitlesinin yapısında yaşanan görece değişimle ilgilidir.

Kürt hareketinin çeşitli siyasi partileri uzun süre oy oranları yüzde 5-6 arasında değişen, bölge seçmeni üzerine kurulu yapılar oldular. Eşik 2014'te aşıldı. Aşılan eşik sadece oy oranlarına değil, HDP'nin seçmen yapısına da ilişkindi. HDP seçmeni sayısal olarak artarken, seçmen dokusu da çeşitlenmeye başladı. Güneydoğu'daki sosyo-ekonomik gelişme, kentleşme, kentlerde yükselen orta kesim ve kentli sermaye ve bunun HDP'ye yansıması, seçmen çeşitlenmesinin ilk ve görünen verisidir. HDP'nin Güneydoğu dışında, özellikle büyük kentlerdeki seçmen dokusu da gerek köken gerek siyasi eğilim gerek sınıfsal doku açısından heterojen bir yapıda karşımıza çıkmaktadır. Bu çerçevede HDP seçmeni ile HDP teşkilat ilişkisi "militan parti-

militan müşteri/partili" ilişkilerinin ötesine geçmektedir. Diğer bir ifadeyle HDP politikaları ile HDP seçmeni arasında ilişki tam bir mütekabiliyet ilişkisi değildir. HDP seçmeni görece olarak kendi başına bir siyasi kategori oluşmakta ve siyasi anlamı bakımından özerk bir boyut taşımaktadır. Bu seçmen, baskı altındaki Kürt alanına ve HDP'ye sahiplenme bakımından homojen, HDP'nin stratejileri açısından heterojen bir siyasi davranış göstermektedir.

Çok boyutlu, çok katmanlı muhtemel bir seçmen dokusuna işaret eden bu gelişme hem Kürt sorunu hem Türk siyaseti için yeni bir girdidir. Bu girdinin, Kürt hareketinin sistemin içine, merkeze çekilmesi bakımından bir imkan oluşturduğunu belirtmek gerekir. Bugün ülkede seçmen sosyolojisi bakımından doğmakta olan yeni eğilimlerden birisi, kutuplaşmayla eriyen toplumsal merkezin yeniden kurulması, buna ilişkin siyasetin öne çıkması ise, HDP'nin mevcut seçmen dokusuyla bu çerçevede ve alanda bir rolü olacağını, Kürt hareketi içinde bu yönde bir siyasi duruşu teşvik edeceğini görmek gerekir. Bu tür bir gelişme Türkiye'de siyasi alanının yeniden kurulması kadar Kürt sorununu çözümü istikametinde önemli araçtır.

3. ÖCALAN'IN MESAJLARI

Kürt meselesiyle ilgili diğer önemli bir husus, 31 Mart seçimlerinden bir süre, 6 Mayıs 2019'da Öcalan'ın avukatlarıyla görüşmesiydi. İlk görüşmede PKK lideri dışarıya bir mesaj yayınladı. Bu, çözüm sürecinin sona ermesinden ve 2015 Newroz'undan sonra Öcalan'ın ilk kez Kürtlere konuşmasına ve dışarıya mesaj yollanmasına izin verilmesiydi.

Bu durum, her şeyden önce siyasi iktidarın Öcalan'ın sesinin duyulmasına yeniden ihtiyaç duyduğunu göstermektedir. Bu

ihtiyacın nasıl ve nereden hasıl olduğuna dair ortada henüz somut bir bilgi bulunmuyor. İptal edilen İstanbul seçimleri ve Kürt oylarını mesaj yollamak, başarısızlığı getiren beka söyleminden kısmen sapmak, aOrtadoğu'da ortaya çıkan muhtemel baskılar ve pazarlıklar gibi bir çok ihtimalden söz edilebilir. Ancak bugün itibariyle önemli olan Öcalan'ın siyasi iktidar tarafından aktarılmasına onay verilen, dolayısıyla faydalı gördüğü görüşleridir. Bunlar kısaca, "toplumsal uzlaşma, demokratik müzakere, Suriye'nin bütünlüğü, burada Kürtlerin yerel demokrasiyle yetinmeleri ve Türkiye'nin hassasiyetlerini dikkate almaları" olarak özetlenebilir. Özellikle bu son husus yeni bir mutabakatın başlangıç noktası olmaya adaydır.

Bu haliyle bile söz konusu olan bir pencere açılmasıdır, Kürt sorununun iklimiyle ve siyasi normalleşme beklentileriyle ilgili olarak önemsenmesi gerekir.

Koşullar oluşursa ve siyasi akıl galebe çalarsa, bir bütün halinde bu gelişmeler, gerek muhalefet denkleminde gerek siyasi iktidarın hareket tarzında Kürtler, Kürt meselesi ve Kürt hareketinin yeni bir yer bulabileceği, dışlanma, beka ve asayiş dışı bir limana doğru yelken açabileceğini göstermektedir.

SONUÇ:

Türk siyaseti kimliklere sıkışmış bir solokajdan çıkma sinyalleri vermiştir. Olumlu açıdan bakılacak olursa, durağanlıktan çıkış, siyasi denge ve ittifakları tazeleyici, toplum-siyaset ilişkilerinin yenileyici bir potansiyel taşımaktadır. AKP-MHP ittifakının tartışmalı geleceği, HDP'nin içerildiği ittifak sistemleri, kevcut koşşuların yeni siyasi aktörlerin sahaya çıkmasına elverişli olması siyasi alanda bir canlanmayı ve çoklaşmayı vadetmektedir. Kürt meselesinde hem iç dinamikler hem uluslararası dengelerin siyasete dönüş ihtiyacını teşvik etmesi beklenir. Olumsuz bir persfektiften bakıldığında muhtemel gelişme AK Parti'nin küçülerek sertleşmesi siyasete dönüş yollarını geçici olarak tıkamasıdır.

İstikamet hangisi olursa olsun AK Parti'nin görece inişi açık bir başlamıştır.

DPI Aims and Objectives

Aims and objectives of DPI include:

- To contribute to broadening bases and providing new platforms for discussion on establishing a structured public dialogue on peace and democracy building.
- To provide opportunities, in which different parties are able to draw on comparative studies, analyse and compare various mechanisms used to achieve positive results in similar cases.
- To create an atmosphere whereby different parties share knowledge, ideas, concerns, suggestions and challenges facing the development of a democratic solution in Turkey and the wider region.
- To support, and to strengthen collaboration between academics, civil society and policy-makers.
- To identify common priorities and develop innovative approaches to participate in and influence democracy-building.
- Promote and protect human rights regardless of race, colour, sex, language, religion, political persuasion or other belief or opinion.

DPI aims to foster an environment in which different parties share information, ideas, knowledge and concerns connected to the development of democratic solutions and outcomes. Our work supports the development of a pluralistic political arena capable of generating consensus and ownership over work on key issues surrounding democratic solutions at political and local levels.

We focus on providing expertise and practical frameworks to encourage stronger public debates and involvements in promoting peace and democracy building internationally. Within this context DPI aims to contribute to the establishment of a structured

public dialogue on peace and democratic advancement, as well as to widen and create new existing platforms for discussions on peace and democracy building. In order to achieve this we seek to encourage an environment of inclusive, frank, structured discussions whereby different parties are in the position to openly share knowledge, concerns and suggestions for democracy building and strengthening across multiple levels.

DPI's objective throughout this process is to identify common priorities and develop innovative approaches to participate in and influence the process of finding democratic solutions. DPI also aims to support and strengthen collaboration between academics, civil society and policy-makers through its projects and output. Comparative studies of relevant situations are seen as an effective tool for ensuring that the mistakes of others are not repeated or perpetuated. Therefore we see comparative analysis of models of peace and democracy building to be central to the achievement of our aims and objectives.

DEMOKRATIK GELIŞIM ENSTITÜSÜ'NÜN AMAÇLARI VE HEDEFLERI

DPI'ın amaçları ve hedefleri:

- Barışın ve demokrasinin inşası üzerine yapılandırılmış bir kamusal diyaloğun oluşması için gerekli olan tartışma ortamının geliştirilmesi ve genişletilmesi.
- Farklı kesimlerin karşılaştırmalı çalışmalar vesilesiyle bir araya gelerek, farklı dünya örnekleri özelinde benzer durumlarda olumlu sonuçlar elde etmek için kullanılmış çeşitli mekanizmaları incelemesine ve analiz etmesine olanak sağlamak. Farklı kesimlerin bir araya gelerek Türkiye ve daha geniş bir coğrafyada demokratik bir çözümün geliştirilmesine yönelik bilgilerini, düşüncelerini, endişelerini, önerilerini, kaygılarını ve karşılaşılan zorlukları paylaştığı bir ortam yaratmak. Akademisyenler, sivil toplum örgütleri ve karar alıcılar arasındaki işbirliğinin desteklemek ve güçlendirmek.
- Ortak öncelikleri belirlemek ve demokrasi inşası sürecini ve sürece katılımı etkileyecek yenilikçi yaklaşımlar geliştirmek. Din, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi görüş ve inanç farkı gözetmeksizin insan haklarını teşvik etmek ve korumak.

Demokratik Gelişim Enstitüsü (DPI), Türkiye'de demokratik bir çözümün geliştirilmesi için, farklı kesimlerin bir araya gelerek bilgilerini, fikirlerini, kaygılarını ve önerilerini paylaştıkları bir ortamı teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Çalışmalarımız, demokratik çözümün sağlanması için kilit önem taşıyan konularda fikir birliğine varma ve uzlaşılan konuları

sahiplenme yeteneğine sahip çoğulcu bir siyasi alanın geliştirilmesini desteklemektedir.

Kurum olarak güçlü bir kamusal tartışmayı; barışı ve demokrasiyi uluslararası düzeyde geliştirmeye yönelik katılımları teşvik etmek için uzmanlığa ve pratiğe dayalı bir bakış açısıyla hareket ediyoruz. Bu çerçevede barış ve demokratik ilerleme konusunda yapılandırılmış bir kamusal tartışmanın oluşturulmasına katkıda bulunmayı; barış ve demokrasi inşası tartışmaları için yeni platformlar yaratmayı ve mevcut platformları genişletmeyi amaçlıyoruz.

Bu amaçlara ulaşabilmenin gereği olarak, farklı kesimlerin demokrasinin inşası ve güçlendirmesi için bilgilerini, endişelerini ve önerilerini açıkça paylaşabilecekleri kapsayıcı, samimi ve yapılandırılmış tartışma ortamını çeşitli seviyelerde teşvik etmeye çalışıyoruz. DPI olarak farklı projelerimiz aracılığıyla akademi, sivil toplum ve karar alıcılar arasındaki işbirliğini desteklemeyi ve güçlendirmeyi de hedefliyoruz.

Board Members / Yönetim Kurulu Üyeleri

Kerim Yıldız (Chief Executive Officer / İcra Kurulu Başkanı)

Kerim Yıldız is an expert in conflict resolution, peacebuilding, international human rights law and minority rights, having worked on numerous projects in these areas over his career. Yıldız has received a number of awards, including from the Lawyers Committee for Human Rights for his services to protect human rights and promote the rule of law in 1996, and the Sigrid Rausing Trust's Human Rights award for Leadership in Indigenous and Minority Rights in 2005. Yildiz is also a recipient of the 2011 Gruber Prize for Justice. He has also written extensively on international humanitarian law, conflict, and various human rights mechanisms.

Kerim Yıldız çatışma çözümü, barışın inşası, uluslararası insan hakları ve azınlık hakları konusunda uzman bir isimdir ve kariyeri boyunca bu alanlarda çok çeşitli projelerde çalışmıştır. Kerim Yıldız, 1996 yılında insan haklarının korunması ve hukuk kurallarının uygulanması yönündeki çabalarından ötürü İnsan Hakları İçin Avukatlar Komitesi Ödülü'ne, 2005'te Sigrid Rausing Trust Vakfı'nın Azınlık Hakları alanında Liderlik Ödülü'ne ve 2011'de ise Gruber Vakfı Uluslararası Adalet Ödülü'ne layık görülmüştür. Uluslararası insan hakları hukuku, insancıl hukuk ve azınlık hakları konularında önemli bir isim olan Yıldız, uluslararası insan hakları hukuku ve insan hakları mekanizmaları üzerine çok sayıda yazılı esere sahiptir.

Nicholas Stewart QC (Chair / Yönetim Kurulu Başkanı)

Nicholas Stewart, QC, is a barrister and Deputy High Court Judge (Chancery and Queen's Bench Divisions) in the United Kingdom. He is the former Chair of the Bar Human Rights Committee of England and Wales and former President of the Union Internationale des Avocats. He has appeared at all court levels in England and Wales, before the Privy Council on appeals from Malaysia, Singapore, Hong Kong and the Bahamas, and in the High Court of the Republic of Singapore and the European Court of Human Rights. Stewart has also been the chair of the Dialogue Advisory Group since its founding in 2008.

Tecrübeli bir hukukçu olan Nick Stewart Birleşik Krallık Yüksek Mahkemesi (Chancery and Queen's Bench Birimi) ikinci hâkimidir. Geçmişte İngiltere ve Galler Barosu İnsan Hakları Komitesi Başkanlığı (Bar Human Rihts Committee of England and Wales) ve Uluslararası Avukatlar Birliği (Union Internationale des Avocats) başkanlığı görevlerinde bulunmuştur. İngiltere ve Galler'de gerçekleşen ve Malezya, Singapur, Hong Kong, Bahamalar, Singapur ve Avrupa İnsan Hakları mahkemelerinin temyiz konseylerinde görüş bildirdi. Stewart, 2008'deki kuruluşundan bu yana Diyalog Danışma Grubunun başkanlığını da yürütüyor.

Priscilla Hayner

Priscilla Hayner is co-founder of the International Center for Transitional Justice and is currently on the UN Department of Political Affairs Standby Team of Mediation Experts. She is a global expert on truth commissions and transitional justice initiatives and has authored several books on these topics, including Unspeakable Truths, which analyses truth commissions globally. Hayner has recently engaged in the recent Colombia talks as transitional justice advisor to Norway, and in the 2008 Kenya negotiations as human rights advisor to former UN Secretary-General Kofi Annan and the United Nations-African Union mediation team. Hayner has also worked significantly in the implementation stages following a peace agreement or transition, including Sierra Leone in 1999 and South Sudan in 2015.

Geçiş Dönemi Adaleti için Uluslararası Merkez'in (International Center for Transitional Justice) kurucularından olan Priscilla Hayner, aynı zamanda BM Kıdemli Arabuluculuk Danışmanları Ekibi'ndedir. Hakikat komisyonları, geçiş dönemi adaleti inisiyatifleri ve mekanizmaları konusunda küresel bir uzman olan Hayner, hakikat komisyonlarını küresel olarak analiz eden Unspeakable Truths (Konulmayan Gerçekler) da dahil olmak üzere, alanda pek çok yayına sahiptir. Hayner, yakın zamanda Kolombiya barış görüşmelerinde Norveç'in geçiş dönemi adaleti danışmanı olarak ve 2008 Kenya müzakerelerinde eski BM Genel Sekreteri Kofi Annan ve Birleşmiş Milletler-Afrika Birliği arabuluculuk ekibinin insan hakları danışmanı olarak görev yapmıştır. Hayner, 1999'da Sierra Leone ve 2015'te Güney Sudan da dahil olmak üzere birçok ülkede, barış anlaşması ve geçiş sonrası uygulamaları konularında çalışmalar yapmıştır.

Arild Humlen

Arild Humlen is a lawyer and Director of the Norwegian Bar Association's Legal Committee. He is widely published within a number of jurisdictions, with emphasis on international civil law and human rights, and he has lectured at the law faculty of several universities in Norway. Humlen is the recipient of the Honor Prize of the Bar Association of Oslo for his work on the rule of law and in 2015 he was awarded the Honor Prize from the international organisation Save the Children for his efforts to strengthen the legal rights of children.

Hukukçu olan Arild Humlen aynı zamanda Norveç Barosu Hukuk Komitesi'nin direktörüdür. Uluslararası medeni hukuk ve insan hakları gibi yargı alanları üzerine çok sayıda yazısı yayınlanmış, Norveç'te bir dizi hukuk fakültesinde ders vermiştir. Oslo Barosu bünyesinde Sığınmacılık ve Göçmenlik Hukuku Davaları Çalışma Grubu başkanı olarak yaptığı çalışmalardan dolayı Oslo Barosu Onur Ödülü'ne layık görülmüştür.

Jacki Muirhead

Jacki Muirhead was appointed Chambers Administrator at Devereux Chambers, London, UK, in November 2015. Her previous roles include Practice Director at FJ Cleveland LLP, Business Manager at Counsels' Chambers Limited and Deputy Advocates Clerk at the Faculty of Advocates, UK.

Şu anda Devereux Chambers isimli hukuk firmasında üst düzey yönetici olarak görev yapan Jacki Muirhead bu görevinden önce Cleveland Hukuk Firması çalışma direktörü, Counsel's Chambers Limited isimli hukukçular odasında şef katip ve Avukatlar Fakültesi'nde (Faculty of Advocates) pazarlama müdürü olarak çalışmıştır.

Prof. David Petrasek

Professor David Petrasek is Associate Professor at Graduate School of Public and International Affairs, University of Ottawa, Canada. He is a former Special Adviser to the Secretary-General of Amnesty International. He has worked extensively on human rights, humanitarian and conflict resolution issues, including for Amnesty International (1990-96), for the Office of the UN High Commissioner for Human Rights (1997-98), for the International Council on Human Rights Policy (1998-02) and as Director of Policy at the Centre for Humanitarian Dialogue (2003-07). Petrasek has also taught international human rights and humanitarian law courses at the Osgoode Hall Law School at York University, Canada, the Raoul Wallenberg Institute at Lund University, Sweden, and at Oxford University.

Kanada'da Ottowa Üniversitesi'nde Uluslararası Siyasal İlişkiler Bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Geçmişte Uluslararası Af Örgütü Eski Genel Sekreteri'ne başdanışmanlık yapan Prof. David Petrasek, uzun yıllardır insan hakları, insancıl hukuk ve uyuşmazlıkların çözümü konularında çalışmalar yürütmektedir. Bu alanlarda önde gelen bir uzman ve yazardır. 1990-1996 yılları arasında Uluslararası Af Örgütü, 1997-1998 yılları arasında Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği, 1998-2002 yılları arasında İnsan Hakları Politikası üzerine Uluslararası Konsey ve 2003-2007 yılları arasında da İnsani Diyalog Merkezi'nde Politika Bölümü Direktörü olarak çalışmıştır.

Antonia Potter Prentice

Antonia Potter Prentice is currently the Director of Alliance 2015 – a global network of humanitarian and development organisations. Prentice has extensive experience on a range of humanitarian, development, peacemaking and peacebuilding issues through her previous positions, including interim Senior Gender Adviser to the Joint Peace Fund for Myanmar and providing technical advice to the Office of the Special Envoy of the UN Secretary General to the Yemen peace process. Prentice has also been involved in various international organisations including UN Women, Dialogue Advisory Group, and Centre for Humanitarian Dialogue. Prentice co-founded the Athena Consortium as part of which she acts as Senior Manager on Mediation Support, Gender and Inclusion for the Crisis Management Initiative (CMI) and as Senior Adviser to the European Institute for Peace (EIP).

Antonia Potter Prentice, insani yardım kuruluşlarının ve kalkınma örgütlerinin küresel ağı olan İttifak 2015'in direktörüdür. Prentice, Myanmar için Ortak Barış Fonu'na geçici Kıdemli Cinsiyet Danışmanı ve Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Yemen Özel Elçisi Ofisi'ne teknik tavsiyeler vermek de dahil olmak üzere insancıl faaliyetler, kalkınma, barış yapma ve barış inşası gibi konularda sivil toplum bünyesinde 17 yıllık bir çalışma tecrübesine sahiptir. BM Kadınları, Diyalog Danışma Grubu ve İnsani Yardım Diyaloğu Merkezi gibi çeşitli uluslararası örgütlerde görev yapan Prentice, kurucuları arasında yer aldığı Athena Konsorsiyomu Arabuluculuk Desteği, Toplumsal Cinsiyet ve Kaynaştırma için Kriz Yönetimi İnsiyatifi'nde yöneticilik ve Avrupa Barış Enstitüsü'ne (EIP) başdanışmanlık yapmaktadır.

Catherine Woollard

Catherine Woollard is the current Secretary General for ECRE, the European Council for Refugees and Exiles, a pan-European alliance of 96 NGOs protecting and advancing the rights of refugees, asylum seekers and displaced persons. Previously she served as the Director of the Brussels Office of Independent Diplomat, and from 2008 to 2014 she was the Executive Director of the European Peacebuilding Liaison Office (EPLO) – a Brussels-based network of not-for-profit organisations working on conflict prevention and peacebuilding. She also held the positions of Director of Policy, Communications and Comparative Learning at Conciliation Resources, Senior Programme Coordinator (South East Europe/CIS/Turkey) at Transparency International and Europe/Central Asia Programme Coordinator at Minority Rights Group International. Woollard has additionally worked as a consultant advising governments on anti-corruption and governance reform, as a lecturer in political science, teaching and researching on the EU and international politics, and for the UK civil service.

Catherine Woollard, Avrupa Mülteci ve Sürgünler Konseyi (ECRE) Genel Sekreteri'dir. ECRE, Avrupa ülkelerinin ittifakına dayalı ve uluslararası koruma alanında çalışan yaklaşık 96 sivil toplum kuruluşunun üye olduğu bir ağdır. Geçmişte Bağımsız Diplomatlar Grubu'nun Brüksel Ofis Direktörü olarak çalışan Woollard 2008-2014 yılları arasında çatışmanın önlenmesi ve barışın inşaası üzerine çalışan sivil toplum kuruluşlarının oluşturduğu bir ağ olan Avrupa Barış İnşaası İrtibat Bürosu'nun direktörü olarak görev yapmıştır. Conciliation Resources'da Siyaset, İletişim ve Karşılaştırmalı Öğrenme Birimi Direktörü, Transparency International'da Güneydoğu Avrupa ve Türkiye Kıdemli Program Koordinatörü, Minority Rights Group'da Avrupa ve Orta

Asya Program Koordinatörü olarak görev yapmıştır. Hükümetlere yolsuzluk konusunda danışmanlık hizmeti vermiş, akademisyen olarak Birleşik Krallık'taki kamu kurumu çalışanlarına siyaset bilimi, AB üzerine eğitim ve araştırma ve uluslararası politika alanlarında dersler vermiştir.

Council of Experts / Uzmanlar Kurulu Üyeleri

Bertie Ahern

Bertie Ahern is the former Taoiseach (Prime Minister) of Ireland, a position to which he was elected following numerous Ministerial appointments as well as that of Deputy Prime Minister. A defining moment of Mr Ahern's three terms in office as Taoiseach was the successful negotiation of the Good Friday Agreement in April 1998. Mr Ahern held the Presidency of the European Council in 2004, presiding over the historic enlargement of the EU to 27 member states. Since leaving Government in 2008 Mr Ahern has dedicated his time to conflict resolution and is actively involved with many groups around the world. Current roles include Co-Chair of The Inter Action Council; Member of the Clinton Global Initiative; Member of the International Group dealing with the conflict in the Basque Country; Honorary Adjunct Professor of Mediation and Conflict Intervention in NUI Maynooth; Member of the Kennedy Institute of NUI Maynooth; Member of the Institute for Cultural Diplomacy, Berlin; Member of the Varkey Gems Foundation Advisory Board; Member of Crisis Management Initiative; Member of the World Economic Forum Agenda Council on Negotiation and Conflict Resolution; Member of the IMAN Foundation; Advisor to the Legislative Leadership Institute Academy of Foreign Affairs; Senior Advisor to the International Advisory Council to the Harvard International Negotiation Programme; and Director of Co-operation Ireland.

Tecrübeli bir siyasetçi olan Bertie Ahern bir dizi bakanlık görevinden sonra İrlanda Cumhuriyeti Başbakanı olarak görev yapmıştır. Bertie Ahern'in

başbakanlık yaptığı dönemdeki en belirleyici gelişme 1998 yılının Nisan ayında Hayırlı Cuma Anlaşması'yla sonuçlanan barış görüşmesi müzakerelerinin başlatılması olmuştur. Ahern, 2004 yılında Avrupa Konseyi başkanlığı görevini yürütürken Avrupa Birliği'nin üye ülke sayısının 27'ye çıktığı tarihsel süreçte payı olan en önemli isimlerden biri olmuştur. 2008 yılında aktif siyasetten çekilen Bertie Ahern o tarihten bu yana bütün zamanını çatışma çözümü çalışmalarına ayırmakta ve bu amaçla pek çok grupla temaslarda bulunmaktadır. Ahern'in hali hazırda sahip olduğu ünvanlar şunlardır: The Inter Action Council Eşbaşkanlığı, Clinton Küresel İnsiyatifi Üyeliği, Bask Ülkesindeki Çatışma Üzerine Çalışma Yürüten Uluslararası Grup Üyeliği, İrlanda Ulusal Üniversitesi Arabuluculuk ve Çatışmaya Müdahale Bölümü Fahri Profesörlüğü, Berlin Kültürel Diplomasi Enstitüsü Üyeliği, Varkey Gems Vakfı Danışma Kurulu Üyeliği, Kriz İdaresi İnisiyatifi Üyeliği, Dünya Ekonomik Forumu Müzakere ve Çatışma Çözümü Forumu Konsey Üyeliği, Harvard Uluslararası Müzakere Programı Uluslararası Danışmanlar Konseyi Başdanışmanı.

Dermot Ahern

Dermot Ahern is a former Irish Member of Parliament and Government Minister and was a key figure for more than 20 years in the Irish peace process, including in negotiations for the Good Friday Agreement and the St Andrews Agreement. He also has extensive experience at the EU Council level, including as a key negotiator and signatory to the Constitutional and Lisbon Treaties. In 2005, he was appointed by the then UN Secretary General Kofi Annan, to be a Special Envoy on the issue of UN Reform.

Geçmişte İrlanda Parlamentosu milletvekilliği ve kabinede bakanlık görevlerinde bulunan Dermot Ahern, 20 yıldan fazla bir süre İrlanda barış sürecinde anahtar bir rol oynamıştır ve bu süre içinde Belfast Anlaşması (Hayırlı Cuma Anlaşması) ve St. Andrews Anlaşması için yapılan müzakerelere dahil olmuştur. AB Konseyi seviyesinde de önemli tecrübeleri olan Ahern, AB Anayasası ve Lizbon Antlaşmaları sürecinde de önemli bir arabulucu ve imzacı olmuştur. 2005 yılında dönemin Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kofi Annan tarafından BM Reformu konusunda özel temsilci olarak atanmıştır.

Prof. Dr. Aşkın Asan

Professor Dr. Aşkın Asan is an executive board member of the Maarif Foundation, a member of Turkey's Democracy Platform, and a faculty member at Istanbul Ticaret University. Elected as a Member of the Turkish Grand National Assembly from Ankara, Prof. Dr. Asan served as a vice president of the Parliamentary Assembly of the Mediterranean and was a member of the Turkish Delegation of the Parliamentary Union of the Organisation of the Islamic Conference during her time in parliamentary office. She is a former Deputy Minister of Family and Social Policies (2011-2014) and was Rector of Avrasya University in Trabzon between 2014-2017.

Maarif Vakfı Mütevelli Heyeti üyesi ve Türkiye Demokrasi Platformu kurucu üyesi olan Aşkın Asan, 23. Dönem'de Ankara Milletvekili olarak Parlamentoda görev yaptı. TBMM'de Akdeniz Parlamenter Asamblesi (APA) Türk Grubu Başkanı, Milli Eğitim, Gençlik ve Spor Komisyonu ve İKÖPAB Türk Grubu Üyesi oldu. 2011-2014 Yılları arasında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Bakan Yardımcısı görevini yürüttü. 2014-2017 yılları arasında Avrasya Üniversitesi'nin rektörlüğünü yapan Asan, şu an İstanbul Ticaret Üniversitesi öğretim üyesidir.

Prof. Dr. Mehmet Asutay

Profressor Dr. Mehmet Asutay is a Professor of Middle Eastern and Islamic Political Economy & Finance at the Durham University Business School, UK. He researches, teaches and supervises research on Islamic political economy and finance, Middle Eastern economic development and finance, the political economy of the Middle East, including Turkish and Kurdish political economies. He is the Director of the Durham Centre for Islamic Economics and Finance and the Managing Editor of the Review of Islamic Economics, as well as Associate Editor of the American Journal of Islamic Social Science. He is the Honorary Treasurer of the BRISMES (British Society for Middle Eastern Studies); and of the IAIE (International Association for Islamic Economics).

Dr. Mehmet Asutay, İngiltere'deki Durham Üniversitesi'nin İşletme Fakültesi'nde Ortadoğu'nun İslami Siyasal Ekonomisi ve Finansı alanında profesor olarak görev yapmaktadır. Asutay Türk ve Kürt siyasal ekonomisi, İslami siyasal ekonomi, ve Ortadoğu'da siyasal ekonomi konularında dersler vermekte, araştırmalar yapmakta ve yapılan araştırmalara danışmanlık yapmaktadır.

Ali Bayramoğlu

Ali Bayramoğlu is a writer and political commentator. Since 1994, he has contributed as a columnist for a variety of newspapers. He is currently a columnist for *Al-Monitor*. He is a member of the former Wise Persons Committee in Turkey, established by then-Prime Minister Erdoğan.

Yazar ve siyaset yorumcusu olan Ali Bayramoğlu uzun yıllar günlük yayınlanan Yeni Şafak gazetesinde köşe yazarlığı yapmıştır. Recep Tayyip Erdoğan'ın başbakanlığı döneminde oluşturulan Akil İnsanlar Heyetinde yer almıştır. Bayramoğlu köşe yazılarına şu an Al-Monitor'de devam etmektedir.

Prof. Christine Bell

Professor Christine Bell is a legal expert based in Edinburgh, Scotland. She is Professor of Constitutional Law and Assistant Principal (Global Justice) at the University of Edinburgh, Co-director of the Global Justice Academy, and a member of the British Academy. She was chairperson of the Belfast-based human rights organization, the Committee on the Administration of Justice, from 1995-7, and a founder member of the Northern Ireland Human Rights Commission established under the terms of the Belfast Agreement. In 1999 she was a member of the European Commission's Committee of Experts on Fundamental Rights. She is an expert on transitional justice, peace negotiations, constitutional law and human rights law. She regularly conducts training on these topics for diplomats, mediators and lawyers, has been involved as a legal advisor in a number of peace negotiations, and acted as an expert in transitional justice for the UN Secretary-General, the Office of the High Commissioner for Human Rights, and UNIFEM.

İskoçya'nın başkenti Edinburgh'ta faaliyet yürüten bir hukukçudur. Edinburgh Üniversitesi'nde Anayasa hukuku profesörü olarak ve aynı üniversite bünyesindeki Küresel Adalet Projesinde Müdür yardımcısı olarak görev yapmaktadır. İngiliz Akademisi üyesi de olan Bell, 1995-1997 yılları arasında Belfast merkezli İnsan Hakları örgütü Adalet İdaresi Komisyonu başkanı ve Belfast Anlaşması şartları çerçevesinde kurulan Kuzey İrlanda İnsan Hakları Komisyonu kurucu üyesi olarak görev yaptı. 1999›da ise Avrupa Komisyonu Temel Haklar Uzmanlar Komitesi üyeliğinde bulundu.Temel uzmanlık alanları Geçiş Dönemi Adaleti, Barış Müzakereleri, Anayasa Hukuku ve İnsan Hakları olan Prof. Bell, aynı zamanda bu konularda diplomat, arabulucu ve hukukçulara eğitim vermekte, BM Genel Sekreterliği, İnsan Hakları Yüksek

Komiserliği Ofisi ve UNIFEM'in de dahil olduğu kurumlarda hukuk danışmanı olarak görev yapmaktadır.

Cengiz Çandar

Cengiz Çandar is currently a columnist for *Al-Monitor*, a widely respected online magazine that provides analysis on Turkey and the Middle East. He is a former war correspondent and an expert on the Middle East. He served as a special adviser to the former Turkish president, Turgut Ozal. Cengiz Çandar is a Distinguished Visiting Scholar at the Stockholm University Institute for Turkish Studies (SUITS).

Kıdemli bir gazeteci ve köşe yazarı olan Çandar uzun yıllar Radikal gazetesi için köşe yazarlığı yapmıştır. Al Monitor haber sitesinde köşe yazarlığı yapmaktadır. Ortadoğu konusunda önemli bir uzman olan Çandar, bir dönem savaş muhabiri olarak çalışmış veTürkiye eski Cumhurbaşkanı merhum Turgut Özal'a özel danışmanlık yapmıştır.

Andy Carl

Andy Carl is an independent expert on conflict resolution and public participation in peace processes. He believes that building peace is not an act of charity but an act of justice. He co-founded and was Executive Director of Conciliation Resources. Previously, he was the first Programme Director with International Alert. He is currently an Honorary Fellow of Practice at the School of Law, University of Edinburgh. He serves as an adviser to a number of peacebuilding initiatives including the Inclusive Peace and Transition Initiative at the Graduate Institute in Geneva, the Legal Tools for Peace-Making Project in Cambridge, and the Oxford Research Group, London.

Andy Carl çatışma çözümü ve barış süreçlerine kamusal katılımın sağlanması üzerine çalışan bağımsız bir uzmandır. Barışın inşaasının bir hayırseverlik faaliyetinden ziyade adaletin yerine getirilmesi çabası olduğuna inanan Carl, çatışma Çözümü alanında çalışan etkili kurumlardan biri olan Conciliation Resources'un kurucularından biridir. Bir dönem Uluslararası Uyarı (İnternational Alert) isimli kurumda Program Direktörü olarak görev yapan Carl, halen Edinburgh Üniversitesi Hukuk Fakültesi bünyesinde Fahri Bilim Kurulu Üyesi olarak görev yapmaktadır. Barış inşası üzerine çalışan Cenevre Mezunlar İnsiyatifi bünyesindeki Barış ve Geçiş Dönemi İnisiyatifi, Cambridge'te yürütülen Barışın İnşası için Yasal Araçlar Projesi ve Londra'da faaliyet yürüten Oxford Araştırma Grubu gibi bir dizi kurum ve oluşuma danışmanlık yapmaya devam etmektedir.

Dr. Vahap Coşkun

Dr. Vahap Coşkun is a Professor of Law at University of Dicle in Diyarbakır where he also completed his bachelor's and master's degrees in law. Coşkun received his PhD from Ankara University Faculty of Law. He has written for Serbestiyet and Kurdistan24 online newspaper. He has published books on human rights, constitutional law, political theory and social peace. Coşkun was a member of the former Wise Persons Commission in Turkey (Central Anatolian Region).

Dr. Vahap Coşkun Diyarbakır'da, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde öğretim üyesidir. Lisans ve lisansüstü eğitimini Dicle Üniversitesi'nde tamamladıktan sonra Ankara Üniversitesi'nde Hukuk Doktoru tamamlamıştır. Serbestiyet ve Kurdistan 24 online gazetesinde makale yazan Coşkun, insan hakları, anayasa hukuku, siyasal teori ve toplumsal barış konulu kitaplar yayınlamıştır. Coşkun, Akil İnsanlar Komisyonu'nun İç Anadolu bölgesi üyesiydi.

Ayşegül Doğan

Ayşegül Doğan is a journalist who has conducted interviews, created news files and programmes for independent news platforms. She studied at the Faculty of Cultural Mediation and Communications at Metz University, and Paris School of Journalism. As a student, she worked at the Ankara bureau of Agence-France Presse (AFP), the Paris bureau of Courier International and at the Kurdish service of The Voice of America. She worked as a programme creator at Radyo Ekin, and as a translator-journalist for the Turkish edition of Le Monde Diplomatique. She was a lecturer at the Kurdology department of National Institute of Oriental Languages and Civilizations in Paris. She worked on political communications for a long time. From its establishment in 2011 to its closure in 2016, she worked as a programmes coordinator at IMC TV. She prepared and presented the programme "Gündem Müzakere" on the same channel.

Bağımsız haber platformlarına özel röportaj, haber dosyası ve programlar hazırlayan gazeteci Ayşegül Doğan; Metz Üniversitesi Medyasyon Kültürel ve İletişim Fakültesi'nin ardından eğitimine Paris Yüksek Gazetecilik Okulu'nda devam etti. Okul yıllarında, Fransız Haber Ajansı-AFP'nin Ankara, Courrier International'in Paris bürosunda ve Amerika'nın Sesi Kürtçe servisinde gazeteciliği deneyimledi. Radyo Ekin'de programcı, Le Monde Diplomatique Türkçe'de çevirmen gazeteci olarak çalıştı. Paris'te yaşadığı süre içinde Doğu Dilleri ve Medeniyetleri Enstitüsü Kürdoloji bölümünde okutmanlık yaptı. Uzunca bir süre siyaset iletişimi ile ilgilendi. 2011'de kurulan IMC TV 2016'da kapatılana dek; program koordinatörü olarak çalıştı. Aynı kanalda "Gündem Müzakere" programını hazırladı ve sundu. Halen ülkesindeki pek çok meslektaşı gibi etik ilkelere bağlı; bağımsız bir gazeteci olarak çalışma arayış, istek ve heyecanını koruyor.

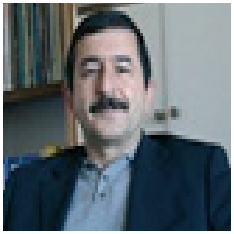

Prof. Dr. Fazıl Hüsnü Erdem

Dr. Fazıl Hüsnü Erdem is Professor of Constitutional Law and Head of the Department of Constitutional Law at Dicle University, Diyarbakır. In 2007, Erdem was a member of the commission which was established to draft a new constitution to replace the Constitution of 1982 which was introduced following the coup d'etat of 1980. Erdem was a member of the Wise Persons Committee in Turkey, established by then Prime Minister Erdoğan, in the team that was responsible for the South-eastern Anatolia Region.

Fazıl Hüsnü Erdem Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı Başkanıdır. 2007'de, 1980 darbesinin takiben yürürlüğe giren 1982 darbe anayasasını değiştirmek üzere kurulan yeni anayasa hazırlama komisyonunda yer almıştır. Erdem, 2013'de Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından Demokratik açılım ve çözüm süreci kapsamında oluşturulan Akil İnsanlar Heyeti üyesidir.

Prof. Dr. Salomón Lerner Febres

Professor Dr. Salomón Lerner Febres holds a PhD in Philosophy from Université Catholique de Louvain. He is Executive President of the Center for Democracy and Human Rights and Professor and Rector Emeritus of Pontifical Catholic University of Peru. He is former President of the Truth and Reconciliation Commission of Peru. Prof. Lerner has given many talks and speeches about the role and the nature of university, the problems of scholar research in higher education and about ethics and public culture. Furthermore, he has participated in numerous conferences in Peru and other countries about violence and pacification. In addition, he has been a speaker and panellist in multiple workshops and symposiums about the work and findings of the Truth and Reconciliation Commission of Peru. He has received several honorary doctorates as well as numerous recognitions and distinctions of governments and international human rights institutions.

Prof. Salomón felsefe alanındaki doktora eğitimini Belçika'dakiUniversité Catholique de Louvain'de tamamlamıştır. Peru'daki Pontifical Catholic Üniversitesi'nin onursal rektörü sıfatını taşıyan Prof. Salomón Lerner Febres, aynı üniversite bünyesindeki Demokrasi ve İnsan Hakları Merkezi'nin de başkanlığını yapmaktadır. Peru Hakikat ve Uzlaşma Komisyonu eski başkanıdır. Üniversitenin rolü ve doğası, akademik çalışmalarda karşılaşılan zorluklar, etik ve kamu kültürü konulu çok sayıda konuşma yapmış, şiddet ve pasifizm konusunda Peru başta olmak üzere pek çok ülkede yapılan konferanslara konuşmacı olarak katılmıştır.

Prof. Mervyn Frost

Professor Mervyn Frost teaches International Relations, and was former Head of the Department of War Studies, at King's College London, UK. He was previously Chair of Politics at the University of Natal, Durban, South Africa and was President of the South African Political Studies Association. He currently sits on the editorial boards of International Political Sociology and the Journal of International Political Theory, among others. He is an expert on human rights in international relations, humanitarian intervention, justice in world politics, democratising global governance, the just war tradition in an era of New Wars, and ethics in a globalising world.

Londra'daki King's College'in Savaş Çalışmaları bölümünün başkanlığını yapmaktadır. Daha önce Güney Afrika'nın Durban şehrindeki Natal Üniversitesi'de Siyaset Bilimi bölümünün başkanlığını yapmıştır. Güney Afrika Siyaset Çalışmaları Enstitüsü Başkanlığı görevinde de bulunan Profesör Frost, İnsan Hakları ve Uluslararası İlişkiler, İnsancıl Müdahale, Dünya Siyasetinde Adalet, Küresel Yönetimin Demokratikleştirilmesi, Yeni Savaşlar Döneminde Adil Savaş Geleneği ve Küreselleşen Dünyada Etik gibi konularda uzman bir isimdir.

Martin Griffiths

Martin Griffiths is a senior international mediator and currently the UN's Envoy to Yemen. From 1999 to 2010 he was the founding Director of the Centre for Humanitarian Dialogue in Geneva where he specialised in developing political dialogue between governments and insurgents in a range of countries across Asia, Africa and Europe. He is a co-founder of Inter Mediate, a London based NGO devoted to conflict resolution, and has worked for international organisations including UNICEF, Save the Children, Action Aid, and the European Institite of Peace. Griffiths has also worked in the British Diplomatic Service and for the UN, including as Director of the Department of Humanitarian Affairs (Geneva), Deputy to the Emergency Relief Coordinator (New York), Regional Humanitarian Coordinator for the Great Lakes, Regional Coordinator in the Balkans and Deputy Head of the Supervisory Mission in Syria (UNSMIS).

Üst düzeyde uluslararası bir arabulucu olan Martin Griffiths, uluslararası bir arabulucudur ve yakın zamanda BM Yemen Özel Temsilcisi olarak atanmıştır. Asya, Afrika ve Avrupa kıtalarındaki çeşitli ülkelerde hükümetler ile isyancı gruplar arasında siyasal diyalog geliştirilmesi üzerine çalışan Cenevre'deki İnsani Diyalog Merkezi'nin (Centre for Humanitarian Dialogue) kurucu direktörü olan Martin Griffiths 1999-2010 yılları arasında bu görevi sürdürmüştür. Çatışma çözümü üzerine çalışan Londra merkezli Inter Mediate'in kurucuları arasında bulunan Griffiths, UNICEF, Save the Children ve Action Aid isimli uluslararası kurumlarda da görev yapmıştır. İngiltere Diplomasi Servisi'ndeki hizmetlerinin yanı sıra Birleşmiş Milletler bünyesinde Cenevre Ofisi'nde İnsani Faaliyetler Bölümü'nde yönetici, New York ofisinde Acil Yardım Koordinatörü yardımcılığı, Büyük Göller (Great Lakes) bölgesinde İnsani Yardım Koordinatörü, Balkanlarda BM Bölgesel

Koordinatörü ve BM eski Genel Sekreteri Kofi Annan'ın BM ve Arap Birliği adına Suriye özel temsilciliği yaptığı dönemde kendisine baş danışmanlık yapmıştır.

Kezban Hatemi

Kezban Hatemi holds an LL.B. from Istanbul University and is registered with the Istanbul Bar Association. She has worked as a self employed lawyer, as well as Turkey's National Commission to UNESCO and a campaigner and advocate during the Bosnian War. She was involved in drafting the Turkish Civil Code and Law of Foundations as well as in preparing the legal groundwork for the chapters on Religious Freedoms and Minorities and Community Foundations within the Framework Law of Harmonization prepared by Turkey in preparation for EU accession. She has published articles on women's, minority groups, children, animals and human rights and the fight against drugs. She is a member of the former Wise Persons Committee in Turkey, established by then Prime Minister Erdoğan, and sits on the Board of Trustees of the Technical University and the Darulacaze Foundation.

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun olduktan sonra İstanbul Barosuna kayıtlı olarak avukatlık yapmaya başlamıştır. Serbest avukatlık yapmanın yanı sıra UNESCO Türkiye Milli Komisyonu'nda hukukçu olarak görev yapmış, Bosna savaşı sırasında sürdürülen savaş karşıtı kampanyalarda aktif olarak yer almıştır. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üyelik süreci gereği hazırlanan Uyum Yasaları Çerçeve Yasasının Dini Özgürlükler, Azınlıklar ve Vakıflar ile ilgili bölümlerine ilişkin hukuki çalışmalarda yer almış, Türk Ceza Kanunu ve Vakıflar Kanunu'nun taslaklarının hazırlanmasında görev almıştır. İnsan hakları, kadın hakları, azınlık hakları, çocuk hakları, hayvan hakları ve uyuşturucu ile mücadele konularında çok sayıda yazılı eseri vardır. Recep Tayyip Erdoğan'ın başbakanlığı döneminde oluşturulan Akil İnsanlar Heyetinde yer almıştır. Bunun yanı sıra İstanbul Üniversitesi ile Darülacaze Vakfı Mütevelli heyetlerinde görev yapmaktadır.

Dr. Edel Hughes

Dr. Edel Hughes is a Senior Lecturer in Law at Middlesex University. Prior to joining Middlesex University, Dr Hughes was a Senior Lecturer in Law at the University of East London and a Lecturer in Law and the University of Limerick. She was awarded an LL.M. and a PhD in International Human Rights Law from the National University of Ireland, Galway, in 2003 and 2009, respectively. Her research interests are in the areas of international human rights law, public international law, and conflict transformation, with a regional interest in Turkey and the Middle East. She has published widely on these areas.

Dr. Edel Hughes, Middlesex Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde kidemli öğretim üyesidir. Daha önce Doğu Londra Üniversitesi Hukuk Fakültesi ve Limerick Üniversitesi'nde görev yapan Hughes, doktorasını 2003-2009 yılları arasında İrlanda Ulusal Üniversitesi'nde Uluslararası İnsan Hakları Hukuku alanında tamamlamıştır. Hughes'un birçok yayınının da bulunduğu çalışma alanları içinde, Orta Doğu'yu ve Türkiye'yi de kapsayan şekilde, uluslararası insan hakları hukuku, uluslararası kamu hukuku ve çatışma çözümü yer almaktadır.

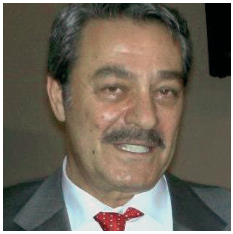

Kadir İnanır

Kadir İnanır was born in 1949 Fatsa, Ordu. He is an acclaimed actor and director, and has starred in well over a hundred films. He has won several awards for his work in Turkish cinema. He graduated from Marmara University Faculty of Communication. In 2013 he became a member of the Wise Persons Committee for the Mediterranean region.

Ünlü oyuncu ve yönetmen Kadir İnanır, 100'ü aşkın filmde rol almış ve Türk sinemasına katkılarından dolayı pek çok ödüle layık görüşmüştür. 1949 senesinde Ordu, Fatsa'da doğan İnanır, Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo-Televizyon Bölümünden mezun olmuştur. 2013 senesinde barış sürecini yönetmek amacıyla kurulan Akil İnsanlar Heyeti'ne Akdeniz Bölgesi temsilcisi olarak girmiştir.

Prof. Dr. Ahmet İnsel

Professor Ahmet İnsel is a former faculty member of Galatasaray University in Istanbul, Turkey and Paris 1 Panthéon Sorbonne University, France. He is Managing Editor of the Turkish editing house, *Iletisim*, and member of the editorial board of monthly review, *Birikim*. He is a regular columnist at *Cumhuriyet* newspaper and an author who published several books and articles in both Turkish and French.

İletişim Yayınları Yayın Kurulu Koordinatörlüğünü yürüten Ahmet İnsel, Galatasaray Üniversitesi ve Paris 1 Panthéon-Sorbonne Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak görev yapmıştır. Birikim Dergisi yayın kolektifi üyesi ve Cumhuriyet Gazetesinde köşe yazarıdır. Türkçe ve Fransızca olmak üzere çok sayıda kitabı ve makalesi bulunmaktadır.

Avila Kilmurray

Avila Kilmurray is a founding member of the Northern Ireland Women's Coalition. She was part of the Coalition's negotiating team for the Good Friday Agreement and has written extensively on community action, the women's movement and conflict transformation. She serves as an adviser on the Ireland Committee of the Joseph Rowntree Charitable Trust as well as a board member of Conciliation Resources (UK) and the Institute for British Irish Studies. She was the first Women's Officer for the Transport & General Workers Union for Ireland (1990-1994) and from 1994-2014 she was Director of the Community Foundation for Northern Ireland, managing EU PEACE funding for the re-integration of political ex-prisoners in Northern Ireland as well as support for community-based peace building. She is a recipient of the Raymond Georis Prize for Innovative Philanthropy through the European Foundation Centre. Kilmurrary is working as a consultant with The Social Change Initiative to support work with the Migrant Learning Exchange Programme and learning on peace building.

Avila Kilmurray, Kuzey İrlanda Kadın Koalisyonu'nun kurucusudur ve bu siyasi partinin temsilcilerinden biri olarak Hayırlı Cuma Anlaşması müzakerelerine katılmıştır. Toplumsal tepki, kadın hareketi ve çatışmanın dönüşümü gibi konularda çok sayıda yazılı eseri vardır. Birleşik Krallık ve İrlanda'da aralarında Conciliation Resources (Uzlaşma Kaynakları), the Global Fund for Community Foundations (Toplumsal Vakıflar için Kürsel Fon) , Conflict Resolution Services Ireland (İrlanda Çatışma Çözümü Hizmetleri) ve the Institute for British Irish Studies (Britanya ve İrlanda çalışmaları Enstitüsü) isimli kurumlarda yönetim kurulu üyesi olarak görev yapmaktadır. 1990-94 yılları arasında Ulaşım ve Genel İşçiler Sendikası'nda

Kadınlardan Sorumlu Yönetici olarak çalışmış ve bu görevi yerine getiren ilk kadın olmuştur. 1994-2014 yılları arasında Kuzey İrlanda Toplum Vakfı'nın direktörlüğünü yapmış ve bu görevi sırasında eski siyasi mahkumların yeniden entegrasyonu ile barışın toplumsal zeminde yeniden inşasına dair Avrupa Birliği fonlarının idaresini yürütmüştür. Avrupa Vakıflar Merkezi tarafından verilen Yenilikçi Hayırseverler Raymond Georis Ödülü'nün de sahibidir.

Prof. Ram Manikkalingam

Professor Ram Manikkalingam is founder and director of the Dialogue Advisory Group, an independent organisation that facilitates political dialogue to reduce violence. He is a member of the Special Presidential Task Force on Reconciliation in Sri Lanka and teaches politics at the University of Amsterdam. Previously, he was a Senior Advisor on the Sri Lankan peace process to then President Kumaratunga. He has served as an advisor with Ambassador rank at the Sri Lanka Mission to the United Nations in New York and prior to that he was an advisor on International Security to the Rockefeller Foundation. He is an expert on issues pertaining to conflict, multiculturalism and democracy, and has authored multiple works on these topics. He is a founding board member of the Laksham Kadirgamar Institute for Strategic Studies and International Relations, Colombo, Sri Lanka.

Amsterdam Üniversitesi Siyaset Bilimi Bölümü'nde misafir Profesör olarak görev yapmaktadır. Sri Lanka devlet başkanına barış süreci için danışmanlık yapmıştır. Danışmanlık görevini hala sürdürmektedir. Uzmanlık alanları arasında çatışma, çokkültürlülük, demokrasi gibi konular bulunan Prof. Ram Manikkalingam, Sri Lanka'daki Laksham Kadirgamar Stratejik Çalışmalar ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsü'nün kurucu üyesi ve yönetim kurulu üyesidir.

Bejan Matur

Bejan Matur is a renowned Turkey-based author and poet. She has published ten works of poetry and prose. In her writing she focuses mainly on Kurdish politics, the Armenian issue, minority issues, prison literature and women's rights. She has won several literary prizes and her work has been translated into over 28 languages. She was formerly Director of the Diyarbakır Cultural Art Foundation (DKSV). She is a columnist for the *Daily Zaman*, and occasionally for the English version, *Today's Zaman*.

Türkiye'nin önde gelen şair ve yazarlarından biridir. Şiir ve gazetecilik alanında yayımlanmış 10 kitabı bulunmaktadır. 2012 yılının başına kadar yazdığı düzenli köşe yazılarında Kürt siyaseti, Ermeni sorunu, gündelik siyaset, azınlık sorunları, cezaevi yazıları ve kadın sorunu gibi konuları işlemiştir. Yapıtları 28 değişik dile çevrilen Matur, çok sayıda edebiyat ödülü sahibidir. Diyarbakır Kültür ve Sanat Vakfı Kurucu Başkanlığı görevinde bulunmuştur.

Prof. Monica McWilliams

Professor Monica McWilliams teaches in the Transitional Justice Institute at Ulster University in Northern Ireland. She currently serves on a three-person panel established by the Northern Ireland government to make recommendations on the disbandment of paramilitary organisations in Northern Ireland. During the Northern Ireland peace process, Prof. McWilliams co-founded the Northern Ireland Women's Coalition political party and was elected as a delegate to the Multi-Party Peace Negotiations, which took place in 1996 to 1998. She was also elected to serve as a member of the Northern Ireland Legislative Assembly from 1998 to 2003. Prof. McWilliams is a signatory of the Belfast/Good Friday Agreement and has chaired the Implementation Committee on Human Rights on behalf of the British and Irish governments. For her role in delivering the peace agreement in Northern Ireland, Prof. McWilliams was one recipient of the John F. Kennedy Leadership and Courage Award.

Prof. Monica McWilliams, Ulster Üniversitesi'ndeki Geçiş Dönemi Adaleti Enstitüsü'ne bağlı Kadın Çalışmaları Bölümü'nde öğretim üyesidir. 2005-2011 yılları arasında Kuzey İrlanda İnsan Hakları Komisyonu Komiseri olarak Kuzey İrlanda Haklar Beyannamesi için tavsiyeler hazırlamaktan sorumlu olarak görev yapmıştır. Kuzey İrlanda Kadın Koalisyonu'nun kurucularından olan Prof. McWilliams 1998 yılında Belfast (Hayırlı Cuma) Barış Anlaşması'nın imzalanmasıyla sonuçlanan Çok Partili Barış Görüşmeleri'nde yer almıştır.

Hanne Melfald

Hanne Melfald worked with the Norwegian Ministry of Foreign Affairs for eight years including as the Senior Adviser to the Secretariat of the Foreign Minister of Norway before she became a Project Manager in HD's Eurasia office in 2015. She previously worked for the United Nations for six years including two years with the United Nations Assistance Mission in Afghanistan as Special Assistant to the Special Representative of the Secretary-General. She has also worked for the United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs in Nepal and Geneva, as well as for the Norwegian Refugee Council and the Norwegian Directorate of Immigration. Melfald has a degree in International Relations from the University of Bergen and the University of California, Santa Barbara, as well as a Master's degree in Political Science from the University of Oslo.

Hanne Melfald, başdanışmanlık dahil olmak üzere 8 yıl boyunca Norveç Dışişleri Bakanlığı bünyesinde çeşitli görevlerde bulunmuş, 2015 yılından itibaren İnsani Diyalog için Merkez isimli kurumun Avrasya biriminde Proje Müdürü olarak çalışmaya başlamıştır. Geçmişte Birleşmiş Milletler bünyesinde görev almış, bu görevi sırasında 2 yıl boyunca Birleşmiş Milletler'in Afganistan Yardım Misyonunda BM Genel Sekreteri Özel Temsilcisi olarak görev yapmıştır. Ayrıca Birleşmiş Milletler Cenevre Yerleşkesi bünyesinde bulunan Nepal İnsani Yardım Koordinasyon Ofisinde de görev almıştır. Bir dönem Norveç Sığınmacılar Konseyi ve Norveç Göçmenlik İşleri Müdürlüğünde çalışan Hanna Melfald Norveç'in Bergen ve ABD'nin Kaliforniya Üniversitelerinde aldığı Uluslararası İlişkiler eğitimini Olso Üniversitesinde aldığı Siyaset Bilimi yüksek lisans eğitimiyle tamamlamıştır.

Roelf Meyer

Meyer is currently a consultant on international peace processes having advised parties in Northern Ireland, Sri Lanka, Rwanda, Burundi, Iraq, Kosovo, the Basque Region, Guyana, Bolivia, Kenya, Madagascar, and South Sudan. Meyer's experience in international peace processes stems from his involvement in the settlement of the South African conflict in which he was the government's chief negotiator in constitutional negotiations with the ANC's chief negotiator and current South African President, Cyril Ramaphosa. Negotiating the end of apartheid and paving the way for South Africa's first democratic elections in 1994, Meyer continued his post as Minister of Constitutional Affairs in the Cabinet of the new President, Nelson Mandela. Meyer retired as a Member of Parliament and as the Gauteng leader of the National Party in 1996 and co-founded the United Democratic Movement (UDM) political party the following year. Retiring from politics in 2000, Meyer has since held a number of international positions, including membership of the Strategy Committee of the Project on Justice in Times of Transition at Harvard University.

Roelf Meyer, Güney Afrika'daki barış sürecinde iktidar partisi Ulusal Parti adına başmüzakereci olarak görev yapmıştır. O dönem Afrika Ulusal Kongresi (ANC) adına başmüzakereci olarak görev yapan ve şu an Güney Afrika devlet başkanı olan Cyril Ramaphosa ile birlikte yürüttüğü müzakereler sonrasında Güney Afrika'daki ırkçı apartheid rejim sona erdirilmiş ve 1994 yılında ülkedeki ilk özgür seçimlerin yapılması sağlanmıştır. Yapılan seçim sonrası yeni devlet başkanı seçilen Nelson Mandela kurduğu ilk hükümette Roelf Meyer'e Anayasal İlişkilerden Sorumlu Bakan olarak görev vermiştir. Roelf Meyer 2011-2014 yılları arasında Güney Afrika Savunma Değerlendirme

Komitesine başkanlık yapmış, aynı zamanda aktif olan bazı barış süreçlerine dahil olarak Kuzey İrlanda, Sri Lanka, Ruanda, Burundi, Irak, Kosova, Bask Bölgesi, Guyana, Bolivya, Kenya, Madagaskar ve Güney Sudan'da çatışan taraflara danışmanlık yapmıştır.

Mark Muller QC

Mark Muller, QC, is a senior advocate at Doughty Street Chambers (London) and the Scottish Faculty of Advocates (Edinburgh) where he specialises in public international law and human rights. Muller is also currently on the UN Department of Political Affairs Standby Team of Mediation Experts and is the UN Special Envoy to Syria in the Syrian peace talks. He has many years' experience of advising numerous international bodies, such as Humanitarian Dialogue (Geneva) and Inter-Mediate (London) on conflict resolution, mediation, confidence-building, ceasefires, power-sharing, humanitarian law, constitution-making and dialogue processes. Muller also co-founded Beyond Borders and the Delfina Foundation.

Mark Muller Londra merkezli Doughty Street Chambers Hukuk Bürosu'na ve Edinburg'daki İskoç Avukatlar Birliği'ne bağlı olarak çalışan tecrübeli bir hukukçudur. Uluslararası kamu hukuku ve insan hakları hukuku alanında uzman olan Muller, Afganistan, Libya, Irak ve Suriye gibi çeşitli çatışma alanlarında uzun seneler çatışma çözümü, arabuluculuk, çatışmasızlık ve iktidar paylaşımı konusunda danışmanlık hizmeti vermiştir. 2005'den bu yana İnsani Diyalog için Merkez (Centre for Humanitarian Dialogue), Çatışma Ötesi (Beyond Borders) ve Inter Mediate (Arabulucu) isimli kurumlara kıdemli danışmanlık yapmaktadır. Harvard Hukuk Fakültesi üyesi olan Muller bir dönem İngiltere ve Galler Barosu İnsan Hakları Komisyonu başkanlığı ve Barolar Konseyi Hukukun Üstünlüğü Birimi başkanlığı görevlerini de yürütmüştür. Kültürel diyalog yoluyla barışı ve uluslararası anlayışı teşvik etme amacıyla İskoçya'da kurulan Sınırlar Ötesi (Beyond Borders) isimli oluşumun kurucusu olan Muller halen BM Siyasal İlişkiler

Birimi bünyesindeki Arabulucular Destek Ekibinde Kıdemli Arabuluculuk Uzmanı olarak görev yapmaktadır.

Avni Özgürel

Mehmet Avni Özgürel is a Turkish journalist, author and screenwriter. Having worked in several newspapers such as *Daily Sabah* and *Radikal*, Özgürel is currently the editor in chief of the daily Yeni Birlik and a TV programmer at TRT Haber. He is the screenwriter of the 2007 Turkish film, *Zincirbozan*, on the 1980 Turkish coup d'état, *Sultan Avrupa'da* (2009), on Sultan Abdülaziz's 1867 trip to Europe; and *Mahpeyker* (2010): *Kösem Sultan*, on Kösem Sultan. He is also the screenwriter and producer of 2014 Turkish film, *Darbe* (Coup), on the February 07, 2012 Turkish intelligence crisis. In 2013 he was appointed a member of the Wise Persons Committee in Turkey established by then Prime Minister Erdoğan.

Gazeteci-yazar Avni Özgürel, uzun yıllar Milliyet, Akşam, Sabah ve Radikal gibi çeşitli gazetelerde haber müdürlüğü ve köşe yazarlığı yaptı. 2013 yılında Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından Demokratik açılım ve çözüm süreci kapsamında oluşturulan Akil İnsanlar Heyeti üyesidir. 1980 darbesini konu eden belgesel film Zincibozan (2007), Sultan Abdülaziz'in 1867'de Avrupa'ya yaptığı yolculuğu konu eden Sultan Avrupa'da (2009), Mahpeyker: Kösem Sultan (2010) ve 7 Şubat Milli İstihbarat Teşkilatı (MİT) operasyonunun anlatıldığı "Darbe" filmleri senaristliğini ve yapımcılığını üstlendiği projeler arasındadır. Özgürel, şu anda Yeni Birlik gazetesinin sahibi ve genel yayın yönetmenidir. Ayrıca TRT Haber'de program yapmaktadır.

Prof. John Packer

Professor John Packer is Associate Professor of Law and Director of the Human Rights Research and Education Centre (HRREC) at the University of Ottawa in Canada. Prof. Packer has worked for inter-governmental organisations for over 20 years, including in Geneva for the UN High Commissioner for Refugees, the International Labour Organisation, and for the UN High Commissioner for Human Rights. From 1995 to 2004, Prof. Packer served as Senior Legal Adviser and then the first Director of the Office of the OSCE High Commissioner on National Minorities in The Hague. In 2012 – 2014, Prof. Packer was a Constitutions and Process Design Expert on the United Nation's Standby Team of Mediation Experts attached to the Department of Political Affairs, advising in numerous peace processes and political transitions around the world focusing on conflict prevention and resolution, diversity management, constitutional and legal reform, and the protection of human rights.

Dr. John Packer Kanada'da Ottawa Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde doçent ve İnsan Hakları Araştırma ve Eğitim Merkezi (Human Rights Research and Education Centre) müdürüdür. 20 yıl boyunca Packer BM Mülteciler Yüksek Komiserliği, Uluslararası Çalışma Örgütü ve BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği gibi Cenevre'de bulunan hükümetler arası örgütlerde çalışmıştır. 1995'ten 2004'e kadar Lahey'de Packer Kıdemli Hukuk Danışmanı, ardından da Ulusal Azınlıklar Yüksek Komiserliği birinci müdürü olarak görev almıştır. 2012-2014 yıllarında Packer BM Arabuluculuk Uzmanlar Ekibi siyasi ilişkiler biriminde Anayasa ve Süreçlerin Tasarımı Uzmanı olarak yer aldı. Dünyadaki birçok barış süreci ve siyasi geçişler konusunda danışmanlık yapan Pecker, çatışma önleme ve çözümü, çeşitlilik yönetimi, anayasa ve hukuk reformları ve insan hakları korumasına odaklanmıştır.

Jonathan Powell

Jonathan Powell is the founder and CEO of Inter Mediate, an NGO devoted to conflict resolution around the world. In 2014, Powell was appointed by former Prime Minister David Cameron to be the UK's Special Envoy to Libya. He also served as Tony Blair's Chief of Staff in opposition from 1995 to 1997 and again as his Chief of Staff in Downing Street from 1997 to 2007. Prior to his involvement in British politics, Powell was the British Government's chief negotiator on Northern Ireland from 1997 to 2007 and played a key part in leading the peace negotiations and its implementation.

Ortadoğu, Latin Amerika ve Asya'da yaşanan çatışmaların çözümü üzerine çalışan ve devletten bağımsız arabuluculuk kurumu olan Birleşik Krallık merkezli Inter Mediate'in kurucusudur ve İcra Kurulu Başkanıdır. 2014 yılında Birleşik Krallık Başbakanı David Cameron tarafından Libya konusunda Özel Temsilci olarak atanmıştır. 1995-2007 yılları arasında Birleşik Krallık eski Başbakanı Tony Blair kabinesinde Başbakanlık Personel Daire Başkanlığı görevinde bulunmuş, 1997 yılından itibaren Kuzey İrlanda sorununun çözümü için yapılan görüşmelere Britanya adına başmüzakereci olarak katılmıştır. 1978-79 yılları arasında BBC ve Granada TV için gazeteci olarak çalışmış, 1979-1994 yılları arasında ise Britanya adına diplomatlık yapmıştır.

Sir Kieran Prendergast

Sir Kieran Prendergast is a former British diplomat who served as the Under-Secretary General for Political Affairs at the United Nations from 1997 to 2005 and as High Commissioner to Kenya from 1992 to 1995 and to Zimbabwe from 1989 to 1992. During his time at the UN, Prendergast stressed the human rights violations and ethnic cleansing that occurred during the War in Darfur and was involved in the 2004 Cyprus reunification negotiations. Since his retirement from the UN, he has conducted research at the Belfer Center for Science and International Affairs (United States) and is a member of the Advisory Council of Independent Diplomat (United States). Prendergast also holds a number of positions, including Chairman of the Anglo-Turkish Society, a Trustee of the Beit Trust, and Senior Adviser at the Centre for Humanitarian Dialogue.

Birleşik Krallık Dışişleri Bakanlığı bünyesinde aralarında Kıbrıs, Türkiye, İsrail, Hollanda, Kenya ve ABD'de diplomat olarak çalışmıştır. Birleşik Krallık Dışişleri ve Milletler Topluluğu Bürosu'nun (Foreign and Commonwealth Office) Güney Afrika'daki Apartheid rejimi ve Namibya konularıyla ilgilenen birimine başkanlık etmiştir. Bir dönem BM Siyasal İlişkiler Biriminde Müsteşar olarak çalışmış, BM Genel Sekreteri'nin Barış ve Güvenlik konulu yönetim kurulu toplantılarının düzenleyiciliğini yapmış, Afganistan, Burundi, Kıbrıs, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Doğu Timor gibi bölgelerde barış çabalarına dahil olmuştur.

Rajesh Rai

Rajesh Rai was called to the Bar in 1993 with his areas of expertise including human rights law, immigration and asylum law, and public law. He has been treasurer of 1MCB Chambers (London) since 2015 and has also been a Director of an AIM-listed investment company where he led their renewable energy portfolio. Rai is a frequent lecturer on a wide variety of legal issues, including immigration and asylum law and freedom of experience (Bar of Armenia), minority linguistic rights (European Parliament), and women's and children's rights in areas of conflict (cross-border conference to NGOs working in Kurdish regions). He is also Founder Director of HIC, a community centred NGO based in Cameroon.

1993 yılında İngiltere ve Galler Barosu'na kaydolmuştur. İnsan Hakları Hukuku, Göçmenlik ve Sığınma Hakkı hukuku ile Kamu Hukuku temel uzmanlık alanlarıdır. Kamerun'daki HIC isimli sivil toplum örgütü ile Uganda'daki Human Energy isimli şirketin kurucusudur. Bir dönem The Joint Council for the Welfare of Immigrants – JCWI – (Göçmenlerin Refahı için Ortak Konsey) direktörlüğünü yapmıştır. Başta İngiltere ve Galler Barosu İnsan Hakları Komisyonu adına olmak üzere uluslararası alanda özellikle Avrupa, Asya, Afrika, ABD ve Hindistan'da çok çeşitli hukuki konular üzerine seminerler ve dersler vermiştir.

Sir David Reddaway

Sir David Reddaway is a retired British diplomat currently serving as Chief Executive and Clerk of the Goldsmiths' Company in London. During his previous career in the Foreign and Commonwealth Office, he served as Ambassador to Turkey (2009-2014), Ambassador to Ireland (2006-2009), High Commissioner to Canada (2003-2006), UK Special Representative for Afghanistan (2002), and Charge d'Affaires in Iran (1990-1993). His other assignments were to Argentina, India, Spain, and Iran, where he was first posted during the Iranian Revolution.

Halen çeşitli özel şirket ve üniversitelere danışman, yönetim kurulu üyesi ve konsültasyon uzmanı olarak hizmet etmektedir. 2016 yılının Ocak ayından bu yana Londra Üniversitesi bünyesindeki Goldsmith Koleji'nde Konsey üyesi ve Goldsmith şirketinde yönetici katip olarak görev yapmaya başlamıştır. Bir dönem Birleşik Krallık adına Türkiye ve İrlanda Cumhuriyeti Büyükelçisi olarak görev yapan Reddaway bu görevinden önce Birleşik Krallık adına Kanada'da Yüksek Misyon Temsilcisi, Afganistan'da Özel Temsilci, İran'da ise Diplomatik temsilci olarak görevyapmıştır. Bu görevlerinin yanı sıra İspanya, Arjantin, ve Hindistan'da diplomatik görevler üstlenmiştir.

Prof. Naomi Roht-Arriaza

Professor Naomi Roht-Arriaza is a Distinguished Professor of Law at the Hastings College of Law, University of California (San Francisco) and is renowned globally for her expertise in transitional justice, international human rights law, and international humanitarian law. She has extensive knowledge of, and experience in, post-conflict procedures in Latin America and Africa. Roht-Arriaza has contributed to the defence of human rights through legal and social counselling, her position as academic chair, and her published academic works.

Prof. Naomi Roht-Arriaza Amerika Birleşik Devletleri'nin San Francisco şehrindeki UC Hastings College of the Law isimli Hukuk okulunda öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Geçiş Dönemi Adaleti, İnsan Hakları İhlalleri, Uluslararası Ceza Hukuku ve Küresel Çevre Sorunları gibi konular uzmanlık alanına girmektedir.

Prof. Dr. Mehmet Ufuk Uras

Mehmet Ufuk Uras is a co-founder and member of social liberal Greens and the Left Party of the Future, founded as a merger of the Greens and the Equality and Democracy Party. He was previously a former leader of the now-defunct University Lecturers' Union (Öğretim Elemanları Sendikası) and was elected the chairman of Freedom and Solidarity Party in 1996. Ufuk resigned from the leadership after the 2002 general election. Ufuk ran a successful campaign as a "common candidate of the Left", standing on the independents' ticket, backed by Kurdish-based Democratic Society Party and several left-wing, environmentalist and pro-peace groups in the 2007 general election. He resigned from the Freedom and Solidarity Party on 19 June 2009. After the Democratic Society Party was dissolved in December 2009, he joined forces with the remaining Kurdish MPs in the Peace and Democracy Party group. On 25 November 2012, he became a co-founder and member of social liberal Greens and the Left Party of the Future, founded as a merger of the Greens and the Equality and Democracy Party. Ufuk is a member of the Dialogue Group and is the writer of several books on Turkish politics.

Prof. Dr. Mehmet Ufuk Uras İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nde lisans, yüksek lisans ve doktora öğrenimini tamamladıktan sonra, milletvekili seçilene kadar İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde yardımcı doçent doktor olarak görev yapmıştır. 22 Temmuz 2007 genel seçimlerinde İstanbul 1. Bölge'den bağımsız milletvekili adayı olmuştur. Seçimlerin sonucunda %3,85 oranıyla yani 81.486 oy alarak İstanbul 1. Bölge›den bağımsız milletvekili olarak 23. dönem meclisine girmiştir. Seçimler öncesinde liderliğinden ayrıldığı Özgürlük ve Dayanışma Partisi (ÖDP) Genel başkanlığına 11 Şubat 2008›de yapılan 5. Olağan

Kongresi'ni takiben geri dönmüştür. 17 Haziran 2009 tarihinde, partinin dar grupçu bir anlayışa kaydığı düşüncesi ve sol siyasetin daha geniş bir yelpazeye ulaşması iddiasıyla bir grup arkadaşıyla Özgürlük ve Dayanışma Partisi›nden istifa etmiştir. ÖDP›den ayrılışıyla birlikte Eşitlik ve Demokrasi Partisi kuruluş sürecine katılmıştır. DTP›nin 19 kişiye düşüp grupsuz kalmasından sonra, Kürt sorununun parlamentoda çözülmesi gerektiğini savunarak Barış ve Demokrasi Partisi (BDP) grubuna katılmıştır. Ufuk Uras, seçim sürecinde, kuruluş çağrısını yaptığı Eşitlik ve Demokrasi Partisi›ne üye olmuştur. 25 Kasım 2012'de kurulan Yeşiller ve Sol Gelecek Partisinin kurucularındandır ve aynı zamanda PM üyesidir. Uras'ın çok sayıdaki yayınları arasında "ÖDP Söyleşileri", "İdeolojilerin Sonu mu?" (Marksist Araştırmaları Destek Ödülü), "Sezgiciliğin Sonu mu?", "Başka Bir Siyaset Mümkün", "Kurtuluş Savaşında Sol", "Siyaset Yazıları" ve "Alternatif Siyaset Arayışları" "Sokaktan Parlamentoya" "Söz Meclisten Dışarı" ve "Meclis Notları" adlı kitapları da bulunmaktadır.

Prof. Dr. Sevtap Yokuş

Professor Dr Sevtap Yokuş is a Law Faculty Member at İstanbul Altinbas University in the Department of Constitutional Law. She holds a PhD in Public Law from the Faculty of Law, Istanbul University, awarded in 1995 for her thesis which assessed the state of emergency regime in Turkey with reference to the European Convention on Human Rights. She is a widely published expert in the areas of Constitutional Law and Human Rights and has multiple years' experience of working as a university lecturer at undergraduate, postgraduate and doctoral level. She also has experience of working as a lawyer in the European Court of Human Rights.

Prof. Dr. Sevtap Yokuş İstanbul Altınbaş Üniversitesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı öğretim üyesidir. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kamu Hukuku Doktora Programı bünyesinde başladığı doktorasını "Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin Türkiye'de Olağanüstü Hal Rejimine Etkisi" başlıklı tezle 1995 yılında tamamlamıştır. Akademik görevi sırasında lisans, yüksek lisans ve doktora aşamasında dersler veren Prof. Dr. Yokuş özellikle Anayasa Hukuku ve İnsan hakları Hukuk alanında uzmanlaşmıştır. Ayrıca Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvuruda pratik avukatlık deneyimi de bulunmaktadır.

11 Guilford Street
London WC1N 1DH
United Kingdom
+44 (0) 207 405 3835

info@democraticprogress.org
www.democraticprogress.org

@DPI_UK
DemocraticProgressInstitute